

3.2. Doświadczenia badanych uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych Miasta Rzeszowa ze środkami odurzającymi i substancjami psychotropowymi, legalnymi i nielegalnymi

Poprzednia grupa zagadnień związana była z pytaniem o używanie środków odurzających i substancji psychotropowych, przez osoby znane respondentom. Aktualnie zadawane pytania są związane z własnymi doświadczeniami w używaniu przez młodzież szkolną Rzeszowa, środków odurzających i substancji psychotropowych.

W tej grupie tematycznej respondentów zapytano, czy znają jakiegoś ucznia w swoim otoczeniu, który używa narkotyków. Wśród odpowiedzi były: a) tak, b) nie. Rozkład odpowiedzi na to pytanie przedstawia tabela 3.9 i wykres 155.

Tabela 3.9

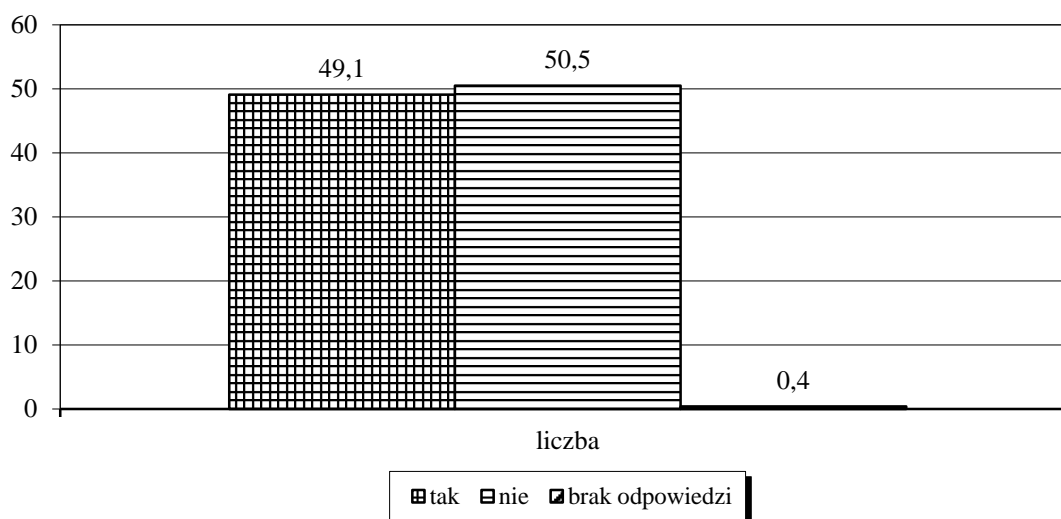
Znajomość przez respondentów uczniów, którzy używają narkotyków

Wyszczególnienie	Liczba	%
Tak	380	49,1
Nie	391	50,5
Brak odpowiedzi	3	0,4
Razem	774	100,0

Źródło: obliczenia własne

Wykres 3.155

Znajomość przez respondentów uczniów, którzy używają narkotyków (w %)

Źródło: opracowanie własne

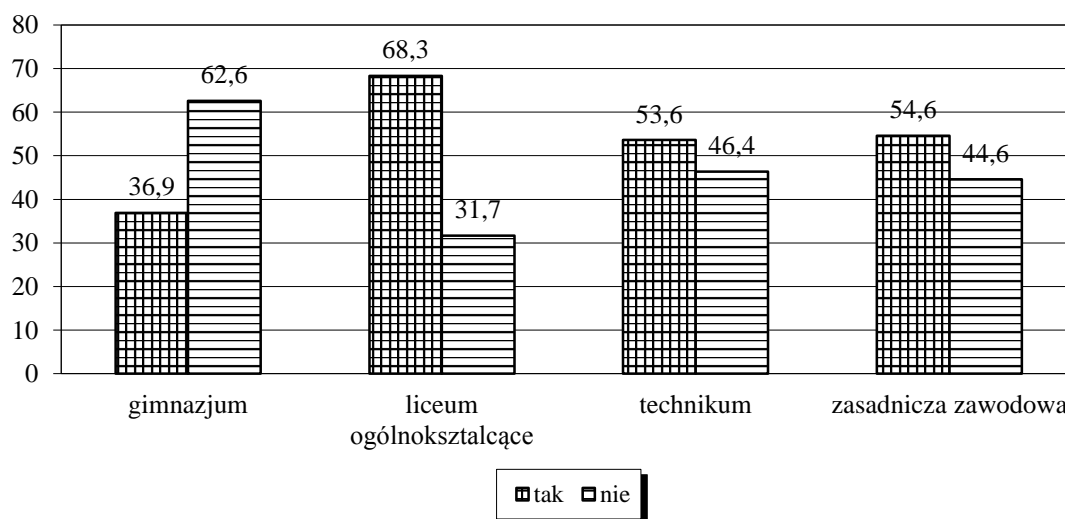
Jak wynika z zamieszczonych danych, aż 49,1% badanych uczniów zna osoby używające narkotyków. Jest to bardzo niepokojąca informacja, gdyż młodzież szkolna mając styczność z osobami używającymi narkotyków, może naśladować ich zachowania.

Aby jednak dowiedzieć się, czy istnieje związek zmiennej zależnej ze zmiennymi niezależnymi, porównano je. Ilustrują to wykresy.

Na początek przedstawiona zostanie współzależność między tym, jaka jest znajomość przez respondentów uczniów, którzy używają narkotyków a rodzajem szkoły, w której uczą się respondenci. Ilustruje to wykres 3.156.

Wykres 3.156

Znajomość przez respondentów uczniów, którzy używają narkotyków, a rodzaj szkoły (w %) (bez braków odpowiedzi)

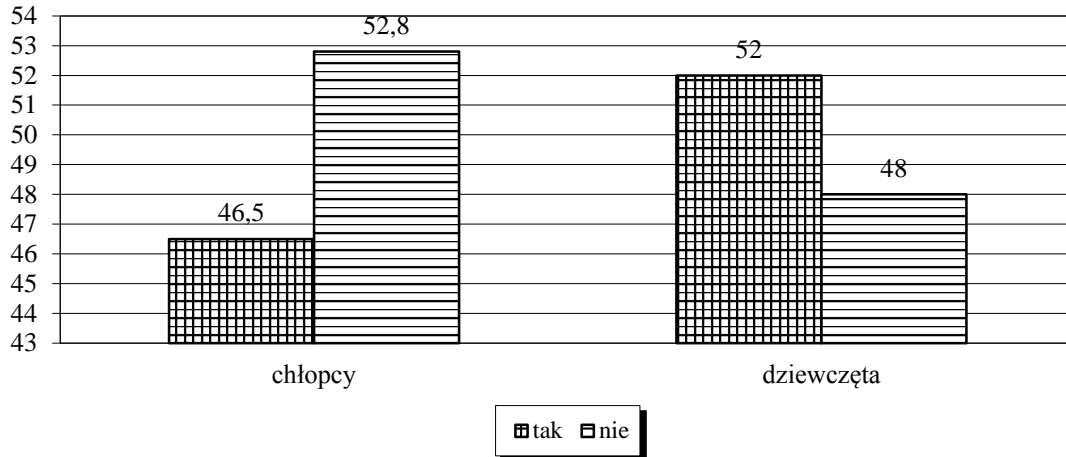
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że znają uczniów, którzy używają narkotyki, respondenci uczący się w liceach ogólnokształcących (68,3%), w zasadniczych szkołach zawodowych (54,6%), technikach (53,6%), gimnazjach (36,9%). Nie znają takich osób respondenci uczący się w gimnazjach (62,6%), technikach (46,4%), zasadniczych szkołach zawodowych (44,6%), liceach ogólnokształcących (31,7%). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2=47,207147$, wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 3 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. Oznacza to, że bez względu na to w jakich szkołach się uczą respondenci, w podobnym zakresie spotykają się w swym środowisku szkolnym z osobami, które używają narkotyków.

Następnie przedstawiona zostanie współzależność, między zmienną zależną, a płcią respondentów. Ilustruje to wykres 3.157.

Wykres 3.157

Znajomość przez respondentów uczniów, którzy używają narkotyków, a płeć respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

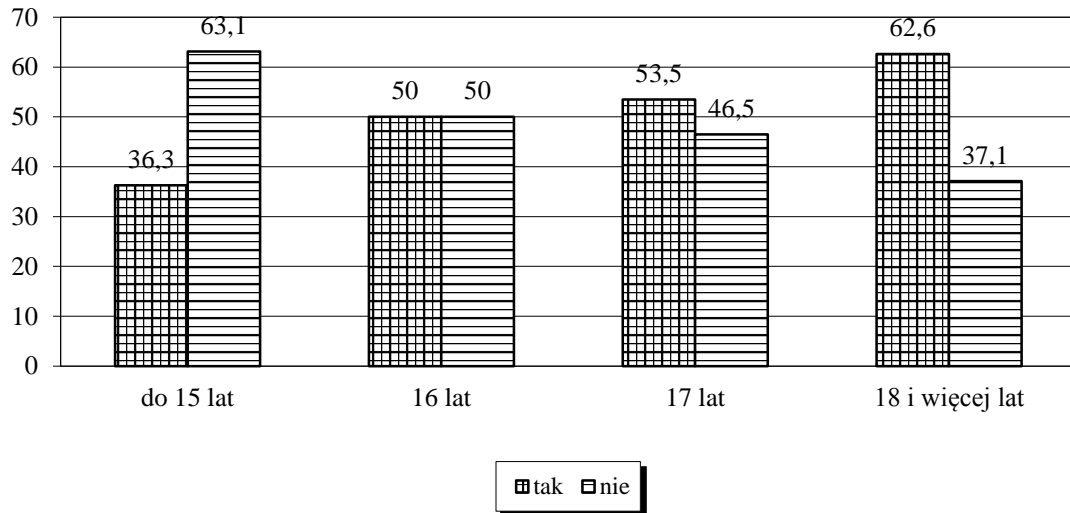
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że dziewczęta (52,0%) częściej znają tych uczniów, którzy używają narkotyków, niż chłopcy (46,5%). Z kolei chłopcy (52,8%) mniej znają takie osoby, w stosunku do dziewczęta (48,0%). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2=2,0017359$, wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 1 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. Oznacza to, że bez względu na to, czy są to chłopcy, czy dziewczęta, wszyscy w takim samym stopniu znają tych uczniów, którzy używają narkotyków.

W następnej kolejności przedstawiona zostanie współzależność między zmienną zależną, a wiekiem respondentów. Ilustruje to wykres 3.158.

Wykres 3.158

Znajomość przez respondentów uczniów, którzy używają narkotyków, a wiek respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

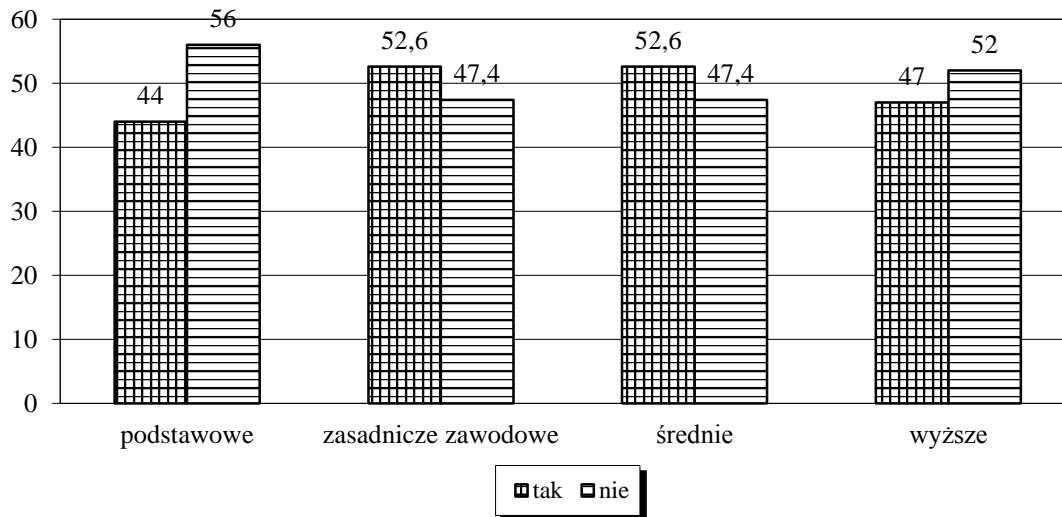
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że najczęściej znają tych uczniów, którzy używają narkotyków, respondenci w wieku 18 i więcej lat (62,6%), 17 lat (53,5%), 16 lat (50,0%), do 15 lat (36,3%). Nie znają takich osób, respondenci w wieku do 15 lat (63,1%), 18 i więcej lat (37,1%), 17 lat (46,5%), 16 lat (50,0%). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2=44,247786$, wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 3 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. Oznacza to, że bez względu na to, ile lat mają badani uczniowie, w podobnym zakresie spotykają się w swym środowisku szkolnym z osobami, które używają narkotyków.

Przestawiona też zostanie współzależność, między znajomością przez respondentów uczniów, którzy używają narkotyków, a wykształceniem „głowy rodziny”. Ilustruje to wykres 3.159.

Wykres 3.159

Znajomość przez respondentów uczniów, którzy używają narkotyków, a wykształcenie „głowy rodziny” (w %) (bez braków odpowiedzi)

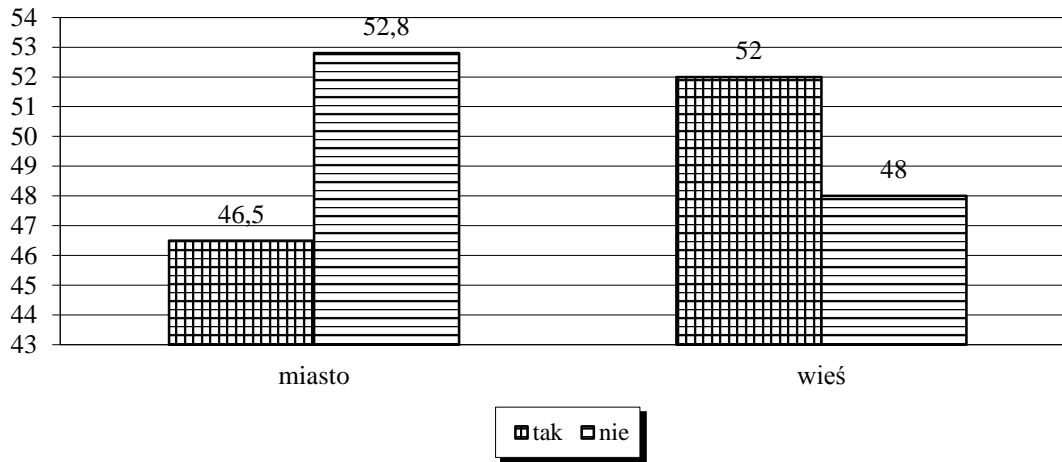
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że znają takich uczniów, którzy używają narkotyków, respondenci, których rodzice mają wykształcenie średnie (52,6%), zasadnicze zawodowe (52,6%), wyższe (47,0%), podstawowe (44,0%). Nie znają takich uczniów respondenci, których rodzice mają wykształcenie podstawowe (56,0%), wyższe (52,0%), zasadnicze zawodowe (47,4%), średnie (47,4%). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2=2,8425365$, wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 3 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. Oznacza to, że bez względu na to jakie mają wykształcenie rodzice respondentów, w podobnym zakresie spotykają się w swym środowisku szkolnym z osobami, które używają narkotyków.

Na koniec przedstawiona zostanie współzależność między zmienną zależną, a miejscem zamieszkania respondentów. Ilustruje to wykres 3.160.

Wykres 3.160

Znajomość przez respondentów uczniów, którzy używają narkotyków, w zależności od miejsca zamieszkania respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że uczniowie mieszkający na wsi (52,0%) częściej znają takich uczniów, którzy używają narkotyków, niż osoby mieszkające w miastach (46,5%). Z kolei osoby mieszkające na wsi (48,0) w mniejszym zakresie znają takich uczniów, którzy używają narkotyków, niż uczniowie mieszkający w miastach (52,8%). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2 = 2,0017359$ wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 1 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. Oznacza to, że bez względu na to gdzie mieszkają respondenci, w podobnym zakresie spotykają się w swym środowisku szkolnym z osobami, które używają narkotyków.

Następnie respondentom zadano pytanie, czy w swoim otoczeniu znają jakiegoś ucznia, który używa dopalaczy. Rozkład odpowiedzi na to pytanie przedstawia tabela 3.10 i wykres 3.163.

Tabela 3.10

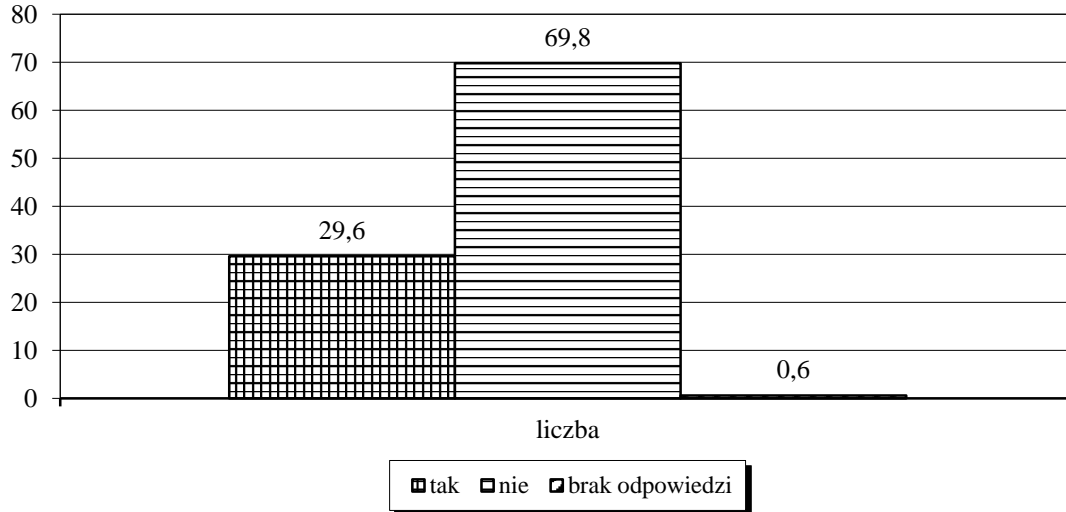
Znajomość przez respondentów uczniów, którzy używają dopalaczy

Wyszczególnienie	Liczba	%
Tak	229	29,6
Nie	540	69,8
Brak odpowiedzi	5	0,6
Razem	774	100,0

Źródło: obliczenia własne

Wykres 3.163

Znajomość przez respondentów uczniów, którzy używają dopalaczy (w %)

Źródło: opracowanie własne

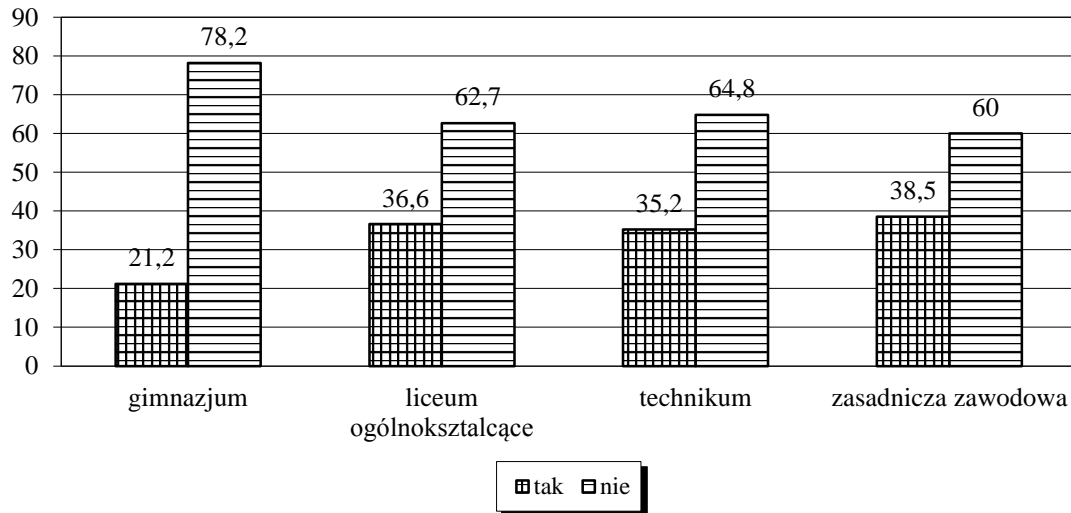
Jak wynika z zamieszczonych danych, 69,8% badanych uczniów nie zna w swoim otoczeniu osób, którzy używają dopalaczy. Jednak 29,6% badanych uczniów zna takie osoby. Można, zatem stwierdzić, że młodzież szkolna ma styczność z osobami, które używają dopalaczy.

Aby jednak dowiedzieć się, czy istnieje związek zmiennej zależnej ze zmiennymi niezależnymi, porównano je. Ilustrują to wykresy.

Na początek przedstawiona zostanie współzależność między tym, jaka jest znajomość przez respondentów uczniów, którzy używają dopalaczy a rodzajem szkoły, w której uczą się respondenci. Ilustruje to wykres 3.164.

Wykres 3.164

Znajomość przez respondentów uczniów, którzy używają dopalaczy, a rodzaj szkoły (w %) (bez braków odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne

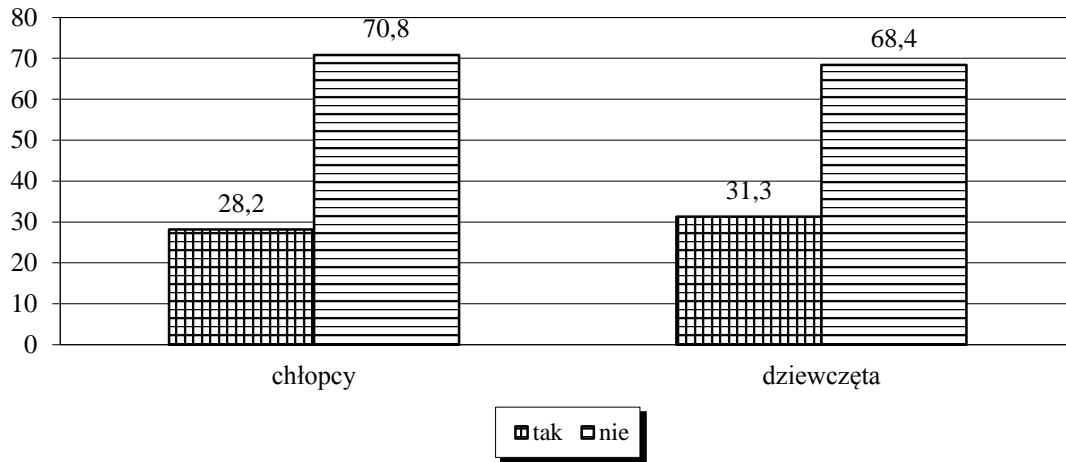
Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że znają uczniów, którzy używają dopalaczy, respondenci uczący się w zasadniczych szkołach zawodowych (38,5%), w liceach ogólnokształcących (36,6%), technikach (35,2%), gimnazjach (21,2%). Nie znają takich osób respondenci uczący się w gimnazjach (78,2%), technikach (64,8%), liceach ogólnokształcących (62,7%), zasadniczych szkołach zawodowych (60,0%). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2=22,98523$, wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 3 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. Oznacza to, że bez względu na to w jakich szkołach się uczył respondenci, w podobnym zakresie spotykają się w swym środowisku szkolnym z osobami, które używają dopalaczy.

Następnie przedstawiona zostanie współzależność, między zmienną zależną, a płcią respondentów. Ilustruje to wykres 3.165.

Wykres 3.165

Znajomość przez respondentów uczniów, którzy używają dopalaczy, a płeć respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

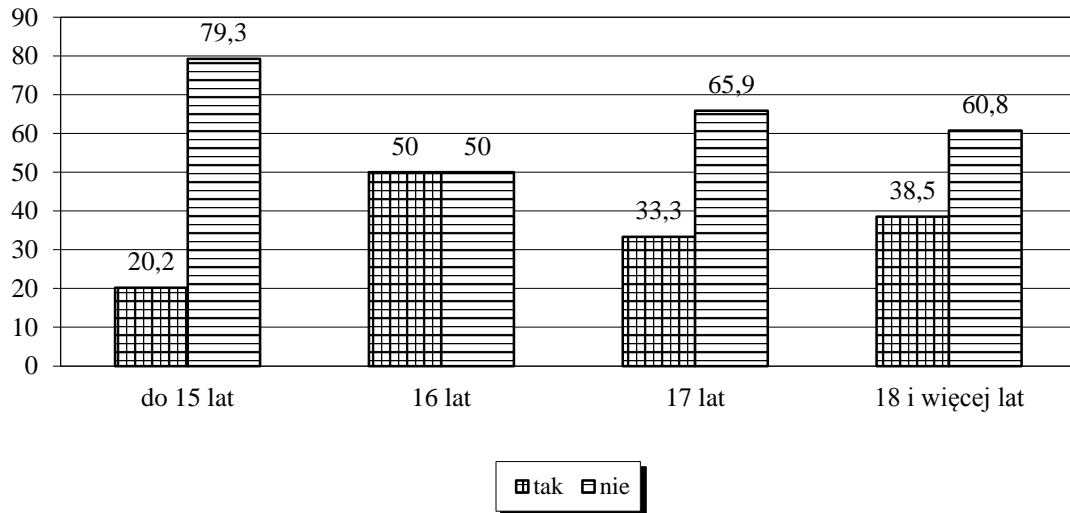
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że dziewczęta (31,3%) częściej znają tych uczniów, którzy używają dopalaczy, niż chłopcy (28,2%). Z kolei chłopcy (70,8%) mniej znają takie osoby, w stosunku do dziewcząt (68,4%). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2=0,7706507$, wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 1 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. Oznacza to, że bez względu na to, czy są to chłopcy, czy dziewczęta, wszyscy w takim samym stopniu znają tych uczniów, którzy używają dopalaczy.

W następnej kolejności przedstawiona zostanie współzależność między zmienną zależną, a wiekiem respondentów. Ilustruje to wykres 3.166.

Wykres 3.166

Znajomość przez respondentów uczniów, którzy używają dopalaczy, a wiek respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

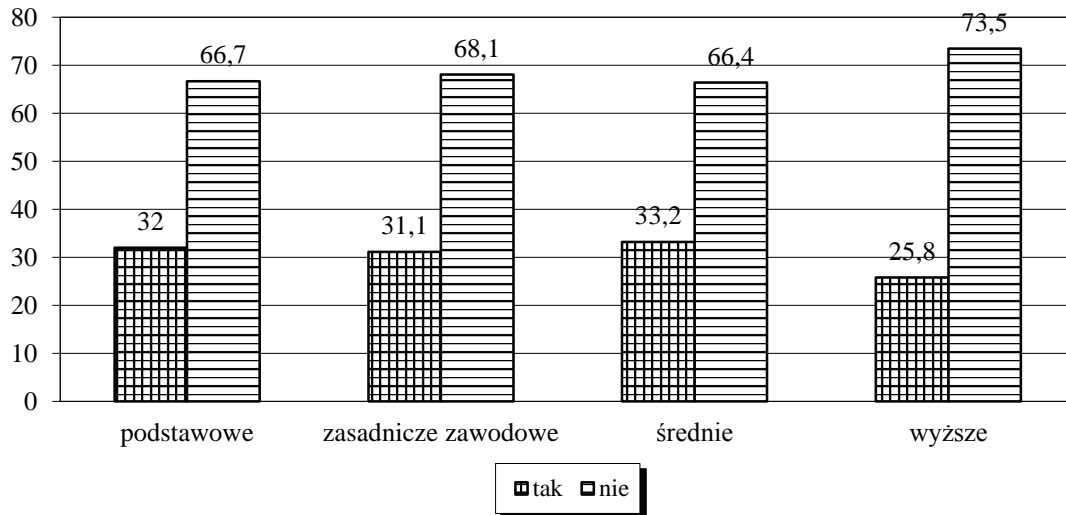
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że najczęściej znają tych uczniów, którzy używają dopalaczy, respondenci w wieku 16 lat (50,0%), 18 i więcej lat (38,5%), 17 lat (33,3%), do 15 lat (20,2%). Nie znają takich osób, respondenci w wieku do 15 lat (79,3%), 17 lat (65,9%), 18 i więcej lat (60,8%), 16 lat (50,0%). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2=28,98026$, wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 3 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. Oznacza to, że bez względu na to, ile lat mają badani uczniowie, w podobnym zakresie spotykają się w swym środowisku szkolnym z osobami, które używają dopalaczy.

Przestawiona też zostanie współzależność, między znajomością przez respondentów uczniów, którzy używają dopalaczy, a wykształceniem „głowy rodziny”. Ilustruje to wykres 3.167.

Wykres 3.167

Znajomość przez respondentów uczniów, którzy używają dopalaczy, a wykształcenie „głowy rodziny” (w %) (bez braków odpowiedzi)

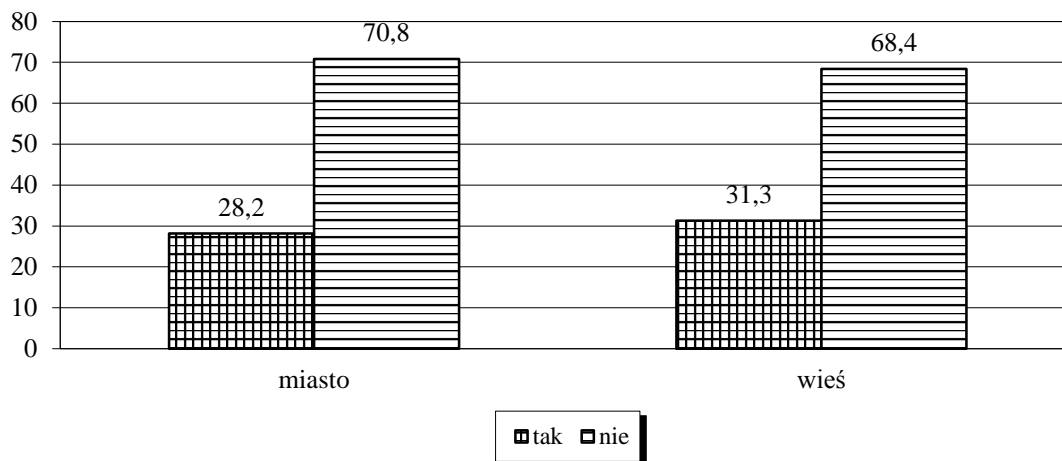
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że znają takich uczniów, którzy używają dopalaczy, respondenci, których rodzice mają wykształcenie średnie (33,2%), podstawowe (32,0%), zasadnicze zawodowe (31,1%), wyższe (25,8%). Nie znają takich uczniów respondenci, których rodzice mają wykształcenie wyższe (73,5%), zasadnicze zawodowe (68,1%), podstawowe (66,7%), średnie (66,4%). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2=3,9426804$, wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 3 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. Oznacza to, że bez względu na to, jakie jest wykształcenie rodziców respondentów, w takim samym stopniu znają takich uczniów, którzy używają dopalaczy.

Na koniec przedstawiona zostanie współzależność między zmienną zależną, a miejscem zamieszkania respondentów. Ilustruje to wykres 3.168.

Wykres 3.168

Znajomość przez respondentów uczniów, którzy używają dopalaczy, w zależności od miejsca zamieszkania respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że uczniowie mieszkający na wsi (31,3%), częściej znają takich uczniów, którzy używają dopalaczy, niż osoby mieszkające w miastach (28,2%). Z kolei osoby mieszkające w miastach (70,8%), w mniejszym zakresie znają takich uczniów, którzy używają dopalaczy, niż uczniowie mieszkający na wsi (68,4). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2 = 0,7706507$ wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 1 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. Oznacza to, że bez względu na to, gdzie mieszkają respondenci, w takim samym stopniu znają takich uczniów, którzy używają dopalaczy.

Badanych zapytano również, czy ich zdaniem dopalacze powinny być potraktowane jak inne narkotyki. Rozkład odpowiedzi na to pytanie przedstawia tabela 3.11 i wykres 169.

Tabela 3.11

Potraktowanie dopalaczy tak jak inne narkotyki, w opiniach respondentów

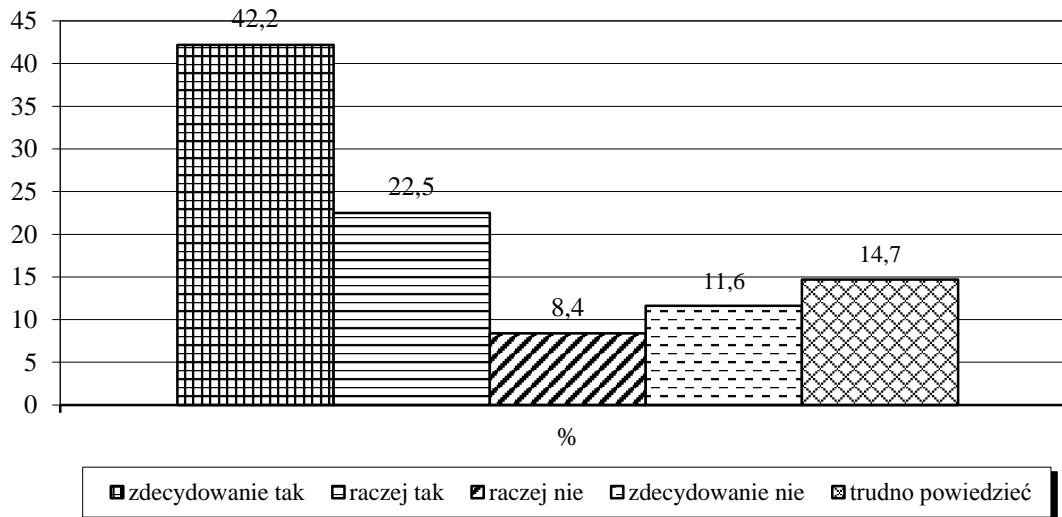
Wyszczególnienie	Liczba	%
Zdecydowanie tak	327	42,2
Raczej tak	174	22,5
Raczej nie	65	8,4
Zdecydowanie nie	90	11,6
Trudno powiedzieć	114	14,7

Brak odpowiedzi	4	0,5
Razem	774	100,0

Źródło: obliczenia własne

Wykres 3.169

Potraktowanie dopalaczy tak jak inne narkotyki, w opiniach respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

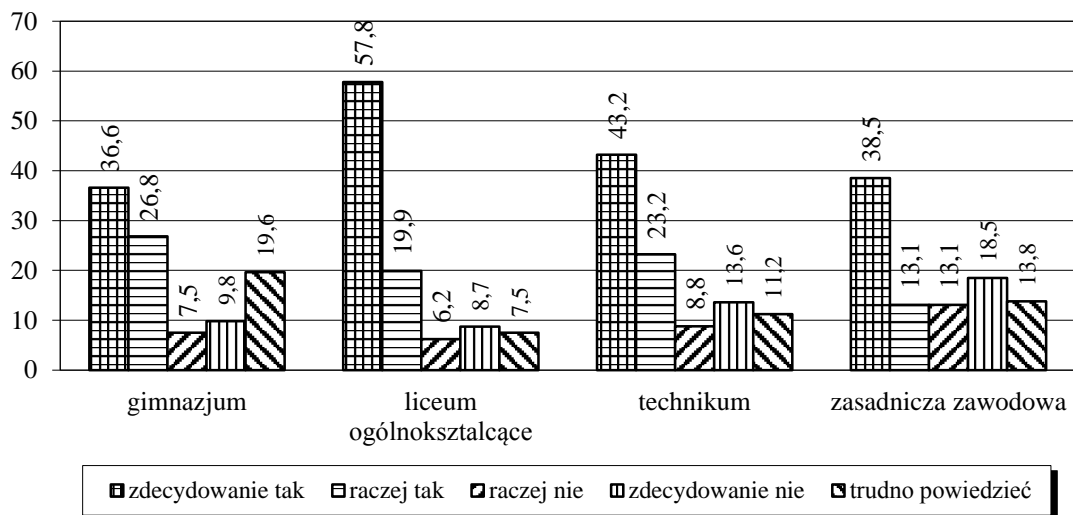
Źródło: opracowanie własne

Z zamieszczonych danych wynika, 64,7% badanych uczniów uważa, że dopalacze powinny być potraktowane tak, jak inne narkotyki (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), z kolei 20,0% uczniów uważa, że nie powinny (łącznie zdecydowanie nie i raczej nie), a 14,7% badanych nie ma na ten temat zdania. Można więc stwierdzić, że dla większości respondentów dopalacze są tożsame z narkotykami.

Aby dowiedzieć się, czy istnieje związek między potraktowaniem dopalaczy tak jak inne narkotyki, a zmiennymi niezależnymi, porównano je ze sobą. Ilustrują to wykresy.

Na początek przedstawiona zostanie współzależność między potraktowaniem dopalaczy tak jak inne narkotyki, z rodzajem szkoły, w której uczą się respondenci. Ilustruje to wykres 3.170.

Potraktowanie dopalaczy tak jak inne narkotyki, w zależności od rodzaju szkoły (w %) (bez braków odpowiedzi)

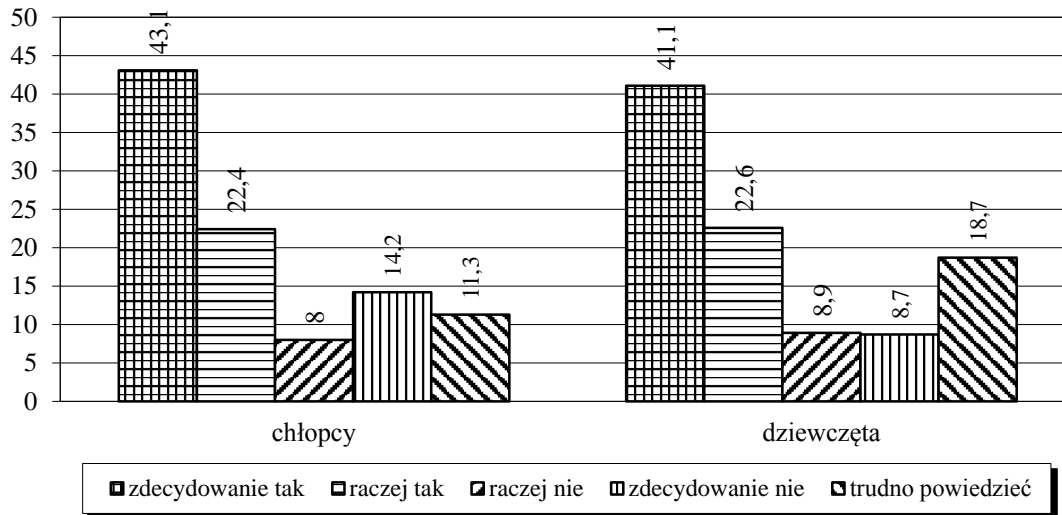

Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że najczęściej uczniowie liceów ogólnokształcących (77,7%), techników (66,4%), gimnazjum (63,4%), zasadniczych szkół zawodowych (51,6%) (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), uważają, że należy potraktować dopalacze tak jak inne narkotyki. Są przeciwnego zdania uczniowie zasadniczych szkół zawodowych (31,6%), techników (22,4%), gimnazjum (17,3%), liceów ogólnokształcących (14,9%) (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak). Nie mają zdania uczniowie gimnazjum (19,6%), zasadniczych szkół zawodowych (13,8%), techników (11,2%), liceów ogólnokształcących (7,5%). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2 = 46,448752$ wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 12 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. Oznacza to, że bez względu na to w jakich szkołach się uczą respondenci, w podobnym zakresie uważają, że należy potraktować dopalacze tak jak inne narkotyki.

Następnie przedstawiona zostanie współzależność, między potraktowaniem dopalaczy tak jak inne narkotyki, a płcią respondentów. Ilustruje to wykres 3.171.

Potraktowanie dopalaczy tak jak inne narkotyki, w zależności od płci respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

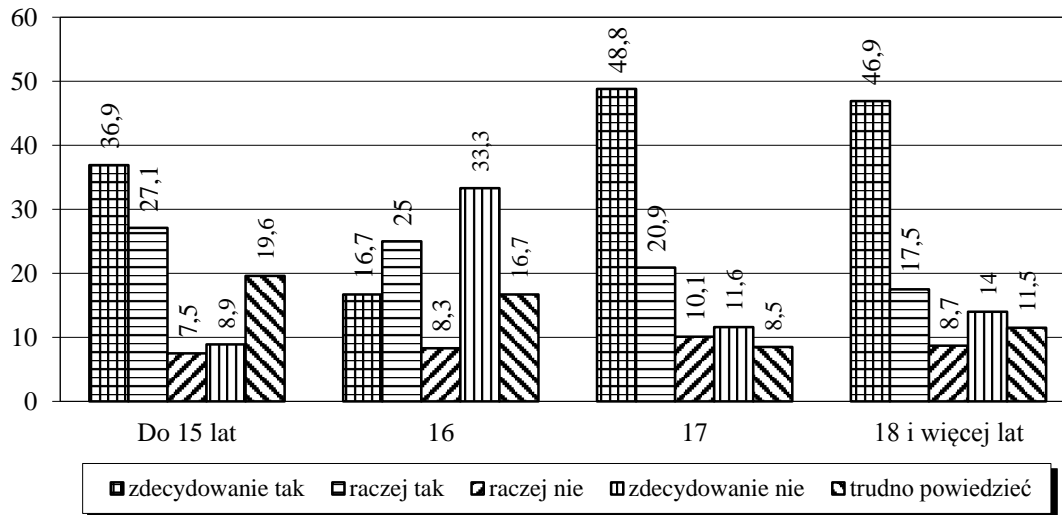
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że chłopcy (65,5%) (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak) bardziej uważają, że należy potraktować dopalacze tak jak inne narkotyki, niż dziewczęta (63,7%). Są przeciwnego zdania także chłopcy (22,2%), niż dziewczęta (16,6%). Nie mają zdania dziewczęta (18,7%) i chłopcy (11,3%). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2=12,611066$, wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 4 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek występuje. Siła tego związku, wyliczona za pomocą współczynnika kontyngencji C Pearsona, wskazuje, że jest ona średnia. Oznacza to, że chłopcy częściej będą zdania, że należy potraktować dopalacze tak jak inne narkotyki, w stosunku do dziewcząt.

W następnej kolejności przedstawiona zostanie współzależność między potraktowaniem dopalaczy tak jak inne narkotyki, a wiekiem respondentów. Ilustruje to wykres 3.172.

Wykres 3.172

Potraktowanie dopalaczy tak jak inne narkotyki, w zależności od wieku respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne

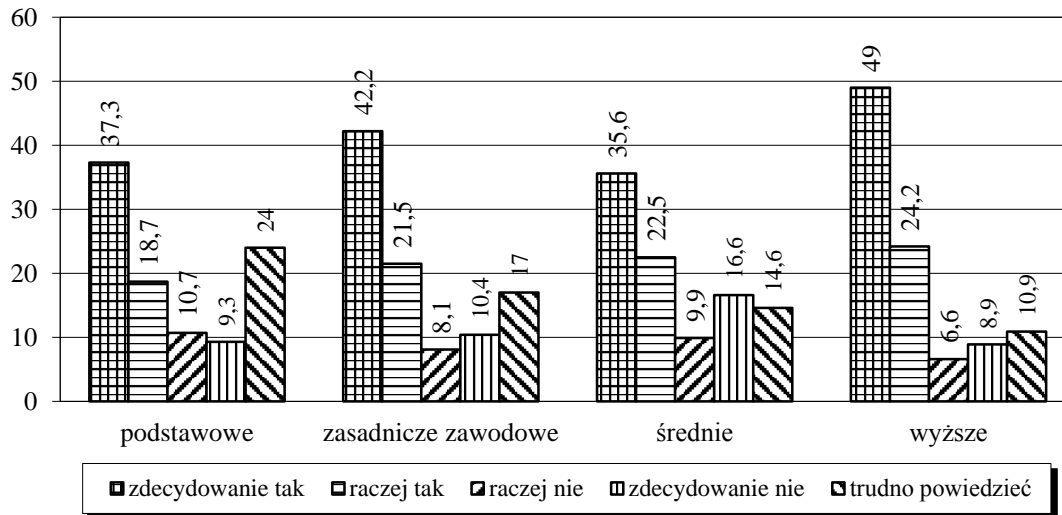
Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że osoby w wieku 17 lat (69,7%), w wieku 18 i więcej lat (64,4%), w wieku do 15 lat (64,0%), w wieku 16 lat (41,7%) (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), najczęściej uważają, że należy potraktować dopalacze tak jak inne narkotyki. Są przeciwnego zdania osoby w wieku 16 lat (41,6%), w wieku 18 i więcej lat (22,7%), w wieku 17 lat (21,7%), w wieku do 15 lat (16,4%). Nie mają zdania osoby w wieku do 15 lat (19,6%), w wieku 16 lat (16,7%), w wieku 18 i więcej lat (11,5%), w wieku 17 lat (8,5%). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2 = 33,67716$ wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 12 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek występuje. Siła tego związku, wyliczona za pomocą współczynnika kontyngencji C Pearsona, wskazuje, że jest ona słaba. Oznacza to, że osoby w wyższych grupach wiekowych uważają, że należy potraktować dopalacze tak jak inne narkotyki, w stosunku do uczniów młodszych.

Ponadto przedstawiona zostanie współzależność między potraktowaniem dopalaczy tak jak inne narkotyki, z wykształceniem „głowy rodziny”. Ilustruje to wykres 3.173.

Wykres 3.173

Potraktowanie dopalaczy tak jak inne narkotyki, w zależności od wykształcenia „głowy rodziny” (w %) (bez braków odpowiedzi)

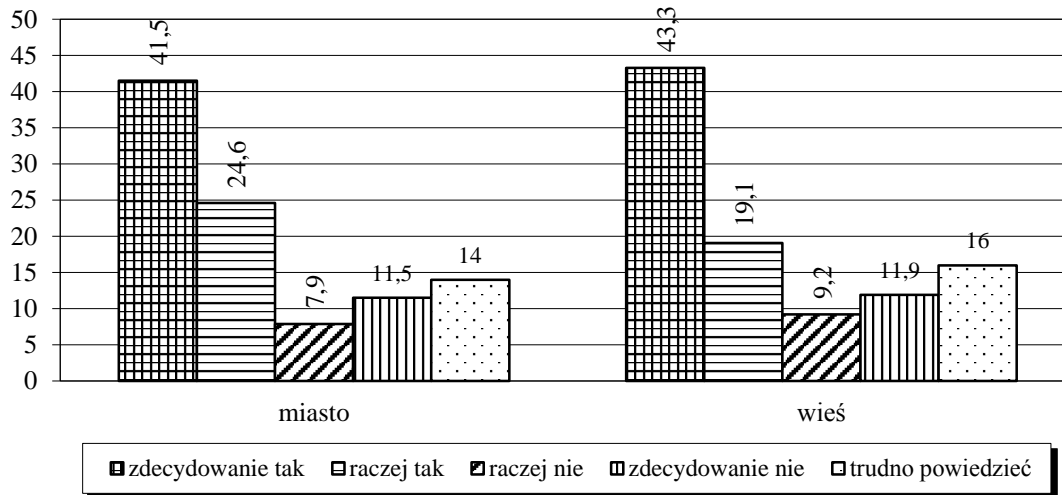

Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że osoby, których rodzice mają wykształcenie wyższe (72,2%), zasadnicze zawodowe (63,7%), średnie (58,1%), podstawowe (56,0%) (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), najczęściej uważają, że należy potraktować dopalacze tak jak inne narkotyki. Są przeciwnego zdania osoby, których rodzice mają wykształcenie średnie (26,5%), podstawowe (20,0%), zasadnicze zawodowe (18,5%), wyższe (15,5%) (łącznie zdecydowanie tak i raczej nie). Nie mają zdania osoby, których rodzice mają wykształcenie podstawowe (24,0%), zasadnicze zawodowe (17,0%), średnie (14,6%), wyższe (10,9%). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2=25,125782$ wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 12 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek występuje. Siła tego związku, wyliczona za pomocą współczynnika kontyngencji C Pearsona, wskazuje, że jest ona słaba. Oznacza to, że uczniowie, których rodzice mają wykształcenie stosunkowo wyższe (wyższe, średnie), w większym stopniu są zdania, że należy potraktować dopalacze tak jak inne narkotyki, niż uczniowie, których rodzice mają wykształcenie stosunkowo niższe.

Na koniec przedstawiona zostanie współzależność między potraktowaniem dopalaczy tak jak inne narkotyki, a miejscem zamieszkania respondentów. Ilustruje to wykres 3.174.

Potraktowanie dopalaczy tak jak inne narkotyki, w zależności od miejsca zamieszkania respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że uczniowie mieszkający w mieście (66,1%), w stosunku do osób mieszkających na wsi (62,4%), (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), najczęściej uważają, że należy potraktować dopalacze tak jak inne narkotyki. Są przeciwnego zdania uczniowie mieszkający na wsi (21,1%), w stosunku do osób mieszkających w mieście (19,4%) (łącznie zdecydowanie tak i raczej nie). Nie mają zdania uczniowie mieszkający na wsi (16,0%), w mieście (14,0%). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2 = 3,50558311$ wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 4 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. Oznacza to, że bez względu na to gdzie mieszkają respondenci, w podobnym zakresie są zdania, że należy potraktować dopalacze tak jak inne narkotyki.

Następnie badanym zadano pytanie, czy ich zdaniem dopalacze powinny być usunięte z oficjalnego obiegu handlowego. Rozkład odpowiedzi na to pytanie przedstawia tabela 3.12 i wykres 175.

Tabela 3.12

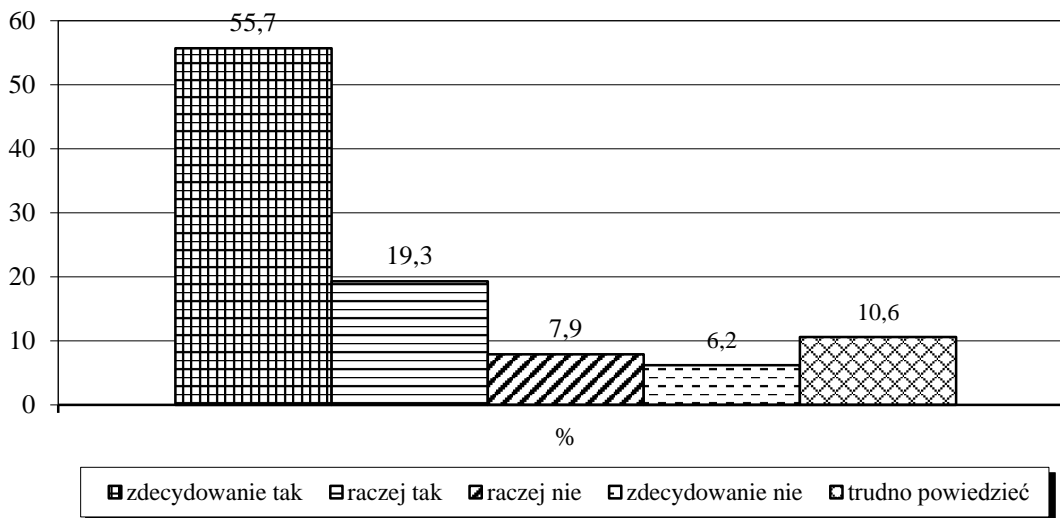
Uznanie przez respondentów, że dopalacze powinny być usunięte z oficjalnego obiegu handlowego

Wyszczególnienie	Liczba	%
Zdecydowanie tak	431	55,7
Raczej tak	149	19,3
Raczej nie	61	7,9
Zdecydowanie nie	48	6,2
Trudno powiedzieć	82	10,6
Brak odpowiedzi	3	0,4
Razem	774	100,0

Źródło: obliczenia własne

Wykres 3.175

Uznanie przez respondentów, że dopalacze powinny być usunięte z oficjalnego obiegu handlowego (w %) (bez braków odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne

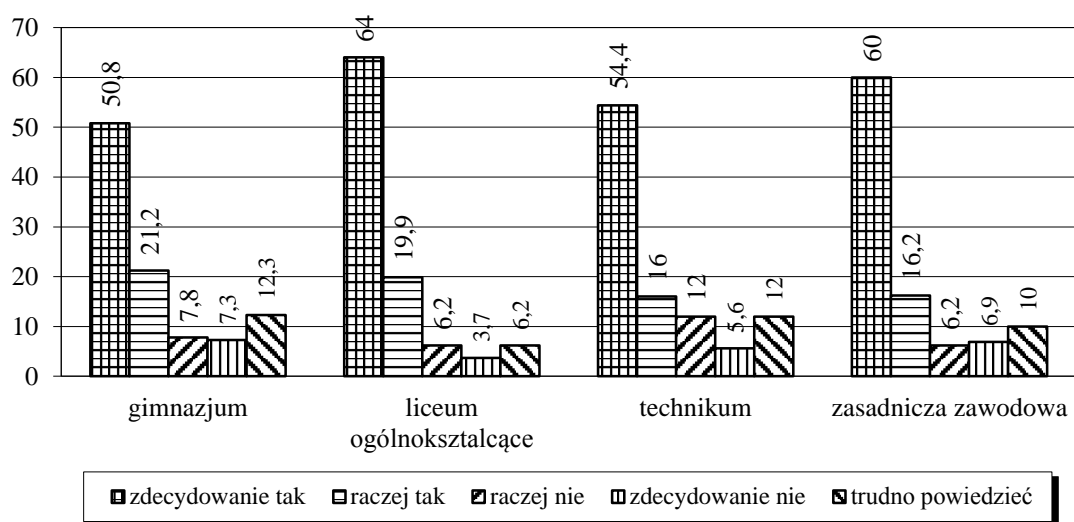
Jak wynika z zamieszczonych danych, 75,0% badanych uczniów uważa, że dopalacze powinny być usunięte z oficjalnego obiegu handlowego (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), 14,1% uczniów uważa przeciwnie (łącznie zdecydowanie nie i raczej nie), a 10,6% badanych nie ma na ten temat zdania. Można, więc stwierdzić, że zdaniem większości badanych handel dopalaczami powinien być zabroniony.

Aby dowiedzieć się, czy respondenci uważają, że dopalacze powinny być usunięte z oficjalnego obiegu handlowego, porównano zmienną zależną ze zmiennymi niezależnymi. Ilustrują to wykresy.

Na początek przedstawiona zostanie współzależność między twierdzeniem, że dopalacze powinny być usunięte z oficjalnego obiegu handlowego, z rodzajem szkoły, w której uczą się respondenci. Ilustruje to wykres 3.176.

Wykres 3.176

Uznanie, że dopalacze powinny być usunięte z oficjalnego obiegu handlowego, w zależności od rodzaju szkoły (w %) (bez braków odpowiedzi)

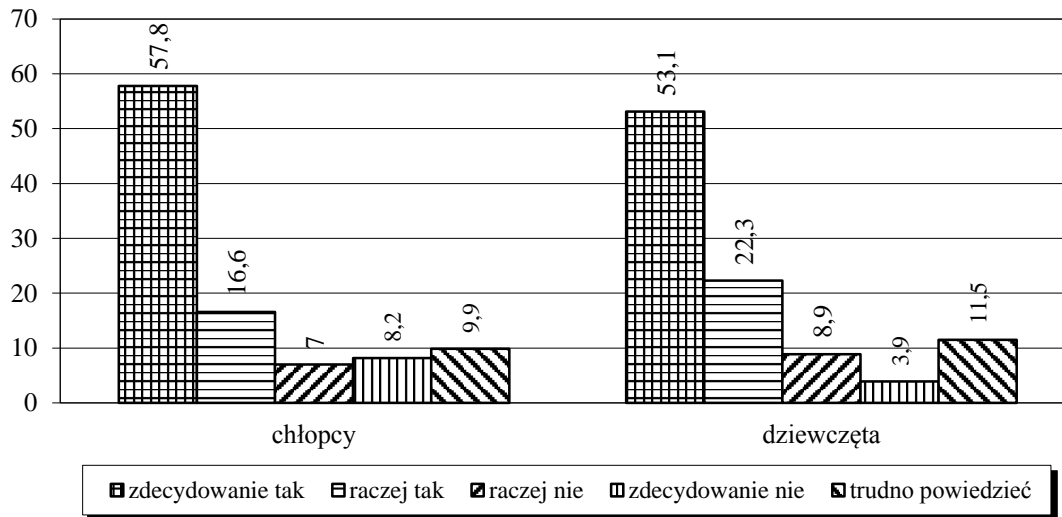
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że najczęściej uczniowie liceów ogólnokształcących (83,9%), zasadniczych zawodowych (76,2%), gimnazjum (72,0%), techników (70,4%) (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), twierdzą, że dopalacze powinny być usunięte z oficjalnego obiegu handlowego. Są przeciwnego zdania uczniowie techników (17,6%), gimnazjum (15,1%), zasadniczych zawodowych (13,1%), liceów ogólnokształcących (9,9%). Nie mają zdania uczniowie gimnazjum (12,3%), techników (12,0%), zasadniczych zawodowych (10,0%), liceów ogólnokształcących (6,2%). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2 = 16,3721197$ wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 12 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. Oznacza to, że bez względu na to w jakich szkołach się uczą respondenci, w podobnym zakresie twierdzą, że dopalacze powinny być usunięte z oficjalnego obiegu handlowego.

Następnie przedstawiona zostanie współzależność, między twierdzeniem, że dopalacze powinny być usunięte z oficjalnego obiegu handlowego, a płcią respondentów. Ilustruje to wykres 3.177.

Wykres 3.177

Uznanie, że dopalacze powinny być usunięte z oficjalnego obiegu handlowego, w zależności od płci respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

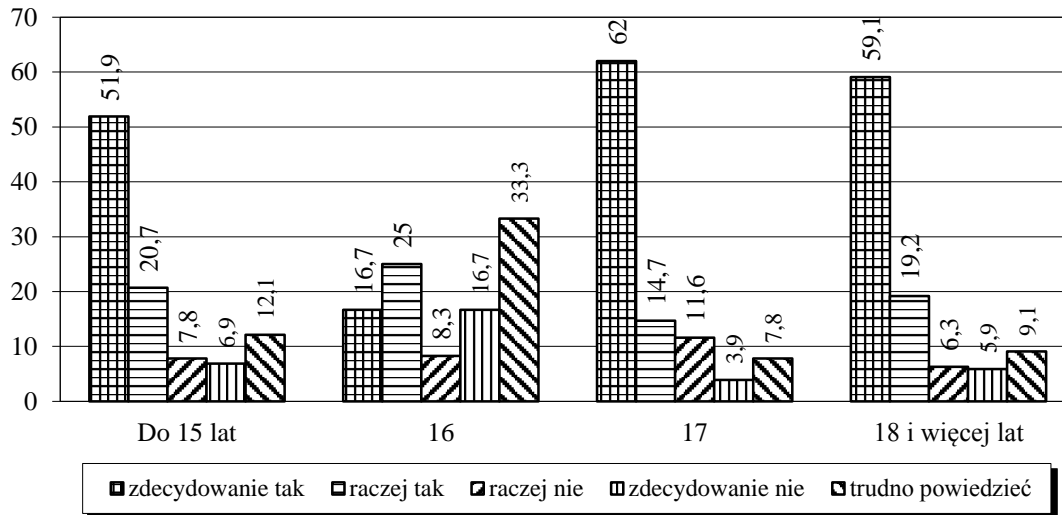
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że dziewczęta (75,4%) twierdzą, że dopalacze powinny być usunięte z oficjalnego obiegu handlowego, w stosunku do chłopców (74,4%) (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak). Są przeciwnego zdania chłopcy (15,2%), w stosunku do dziewcząt (12,8%). Nie mają zdania dziewczęta (11,5%) i chłopcy (9,9%). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2=11,092854$, wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 4 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek występuje. Siła tego związku, wyliczona za pomocą współczynnika kontyngencji C Pearsona, wskazuje, że jest ona średnia. Oznacza to, że dziewczęta częściej uważają, że dopalacze powinny być usunięte z oficjalnego obiegu handlowego, w stosunku do chłopców.

W następnej kolejności przedstawiona zostanie współzależność między twierdzeniem, że dopalacze powinny być usunięte z oficjalnego obiegu handlowego, a wiekiem respondentów. Ilustruje to wykres 3.178.

Wykres 3.178

Uznanie, że dopalacze powinny być usunięte z oficjalnego obiegu handlowego, w zależności od wieku respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

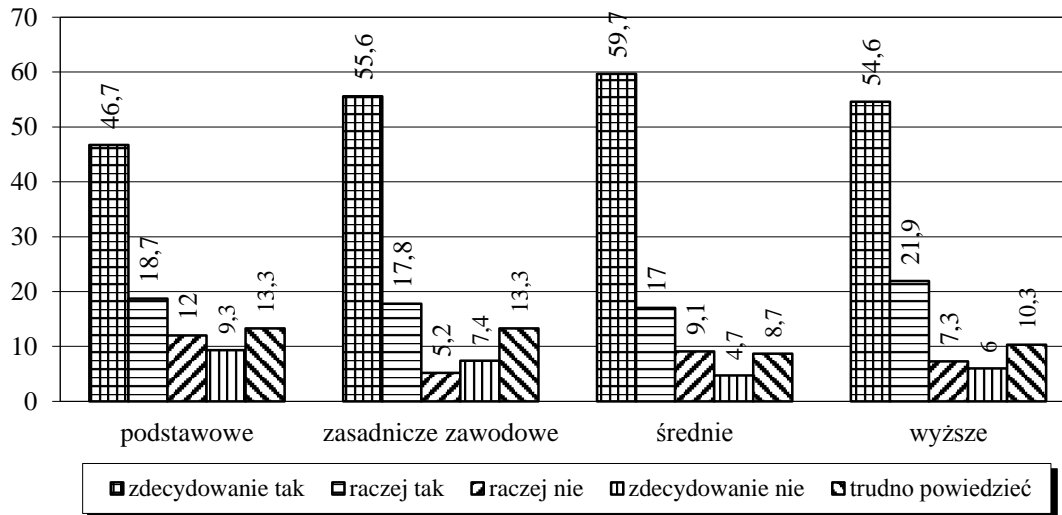
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że osoby w wieku 18 i więcej lat (78,3%), w wieku 17 lat (76,7%), w wieku do 15 lat (72,6%), w wieku 16 lat (41,7%) (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), twierdzą, że dopalacze powinny być usunięte z oficjalnego obiegu handlowego. Są przeciwnego zdania osoby w wieku 16 lat (25,0%), w wieku 17 lat (15,5%), w wieku do 15 lat (14,7%), w wieku 18 i więcej lat (12,2%). Nie mają zdania osoby w wieku 16 lat (33,3%), w wieku do 15 lat (12,1%), w wieku 18 i więcej lat (9,1%), w wieku 17 lat (7,8%). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2 = 22,598777$ wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 12 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek występuje. Siła tego związku, wyliczona za pomocą współczynnika kontyngencji C Pearsona, wskazuje, że jest on słaby. Oznacza to, że osoby w wyższych grupach wiekowych uważają, że dopalacze powinny być usunięte z oficjalnego obiegu handlowego, w stosunku do uczniów młodszych.

Ponadto przedstawiona zostanie współzależność między twierdzeniem, że dopalacze powinny być usunięte z oficjalnego obiegu handlowego, z wykształceniem „głowy rodziny”. Ilustruje to wykres 3.179.

Wykres 3.179

Uznanie, że dopalacze powinny być usunięte z oficjalnego obiegu handlowego, w zależności od wykształcenia „głowy rodziny” (w %) (bez braków odpowiedzi)

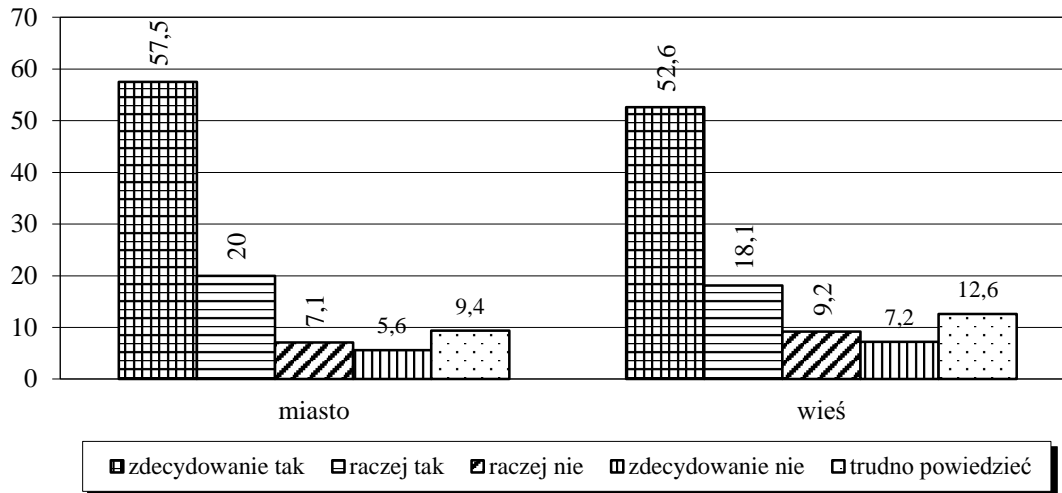
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że osoby, których rodzice mają wykształcenie średnie (76,7%), wyższe (76,5%) zasadnicze zawodowe (73,4%), podstawowe (65,4%) (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), twierdzą, że dopalacze powinny być usunięte z oficjalnego obiegu handlowego. Są przeciwnego zdania osoby, których rodzice mają wykształcenie podstawowe (21,3%), średnie (13,8%), wyższe (13,3%), zasadnicze zawodowe (12,6%) (łącznie zdecydowanie tak i raczej nie). Nie mają zdania osoby, których rodzice mają wykształcenie podstawowe (13,3%), zasadnicze zawodowe (13,3%), wyższe (10,3%), średnie (8,7%). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2=11,985745$ wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 12 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. Oznacza to, że bez względu na to, jakie jest wykształcenie „głowy rodziny” respondentów, w takim samym stopniu uważają, że dopalacze powinny być usunięte z oficjalnego obiegu handlowego.

Na koniec przedstawiona zostanie współzależność między twierdzeniem, że dopalacze powinny być usunięte z oficjalnego obiegu handlowego, a miejscem zamieszkania respondentów. Ilustruje to wykres 3.180.

Wykres 3.180

Uznanie, że dopalacze powinny być usunięte z oficjalnego obiegu handlowego, w zależności od miejsca zamieszkania respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że uczniowie mieszkający w mieście (77,5%), w stosunku do mieszkających na wsi (70,7%) (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), twierdzą, że dopalacze powinny być usunięte z oficjalnego obiegu handlowego. Są przeciwnego zdania uczniowie mieszkający na wsi (16,4%) i w mieście (12,7%) (łącznie zdecydowanie tak i raczej nie). Nie mają zdania uczniowie mieszkający na wsi (12,6%) i w mieście (9,4%). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2 = 4,70158561$ wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 4 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. Oznacza to, że bez względu na to gdzie mieszkają respondenci, w podobnym zakresie twierdzą, że dopalacze powinny być usunięte z oficjalnego obiegu handlowego.

Badanym zadano także pytanie, czy ich zdaniem marihuana powinna być legalna. Rozkład odpowiedzi na to pytanie przedstawia tabela 3.13 i wykres 181.

Tabela 3.13

Opinie respondentów na temat legalizacji marihuany

Wyszczególnienie	Liczba	%
Zdecydowanie tak	198	25,6
Raczej tak	138	17,8
Raczej nie	138	17,8

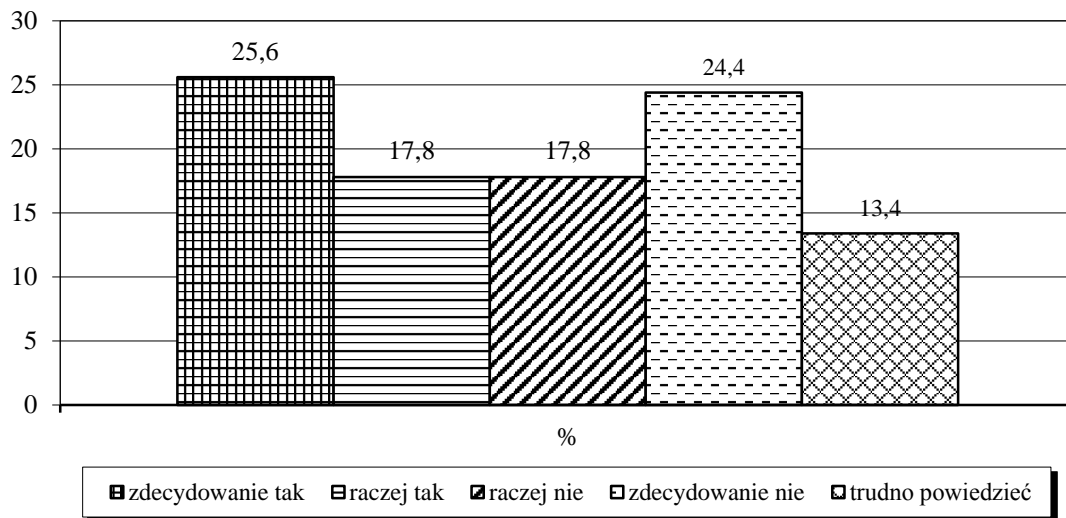

Zdecydowanie nie	189	24,4
Trudno powiedzieć	104	13,4
Brak odpowiedzi	7	0,9
Razem	774	100,0

Źródło: obliczenia własne

Wykres 3.181

Potrzeba legalizacji marihuany w opiniach respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne

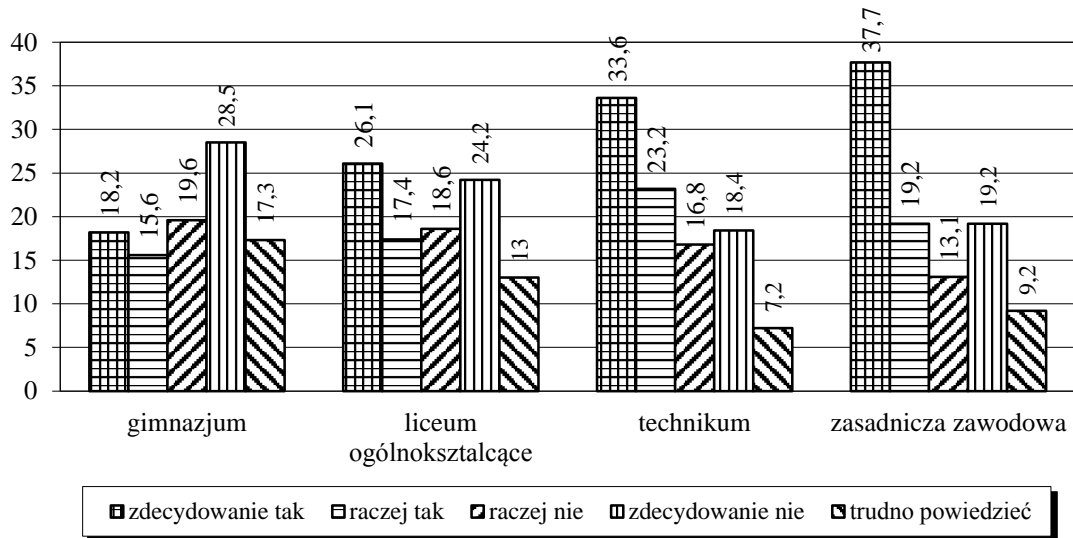
Z zamieszczonych danych wynika, że 43,4% badanych uczniów jest za legalizacją marihuany (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), 42,2% uczniów jest przeciwnych legalizacji (łącznie zdecydowanie nie i raczej nie), a 13,4% badanych nie ma na ten temat zdania. Podobna ilość respondentów jest za legalnością marihuany jak i przeciwko niej.

Aby dowiedzieć się, czy istnieje potrzeba legalizacji marihuany w badanej populacji, porównano zmienną zależną ze zmiennymi niezależnymi. Ilustrują to wykresy.

Na początek przedstawiona zostanie współzależność między potrzebą legalizacji marihuany, z rodzajem szkoły, w której uczą się respondenci. Ilustruje to wykres 3.182.

Wykres 3.182

Potrzeba legalizacji marihuany, w zależności od rodzaju szkoły (w %) (bez braków odpowiedzi)

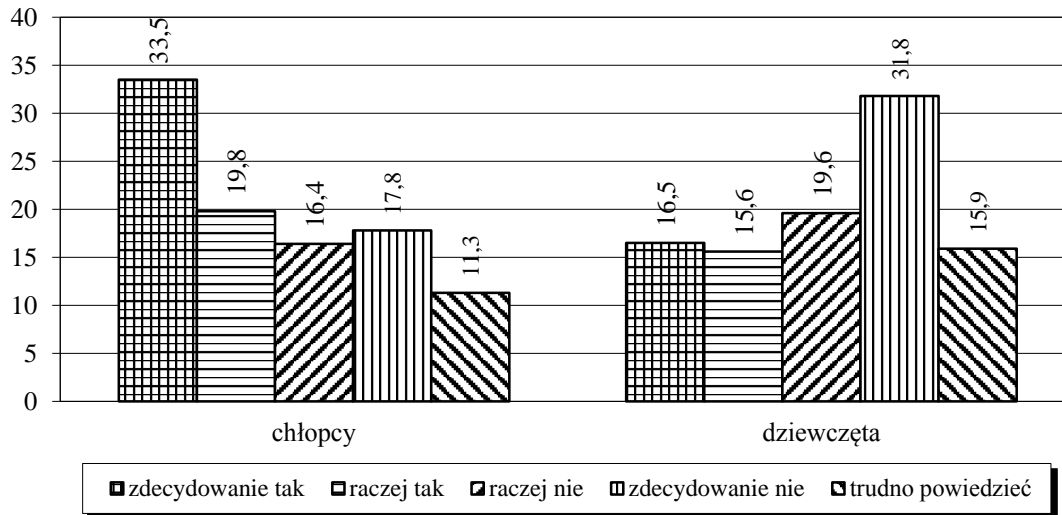
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że najczęściej uczniowie zasadniczych zawodowych (56,9%), techników (56,8%), liceów ogólnokształcących (43,5%), gimnazjum (33,8%) (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), uważają, że istnieje potrzeba legalizacji marihuany. Są przeciwnego zdania uczniowie gimnazjum (48,1%), liceów ogólnokształcących (42,8%), techników (35,2%), zasadniczych zawodowych (32,3%). Nie mają zdania uczniowie gimnazjum (17,3%), liceów ogólnokształcących (13,0%), zasadniczych zawodowych (9,2%), techników (7,2%). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2 = 38,981613$ wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 12 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek występuje. Siła tego związku, wyliczona za pomocą współczynnika kontyngencji C Pearsona, wskazuje, że jest ona słaba. Oznacza to, że uczniowie zasadniczych zawodowych i techników, w większym zakresie uważają, że istnieje potrzeba legalizacji marihuany, w stosunku do uczniów gimnazjum i liceów ogólnokształcących.

Następnie przedstawiona zostanie współzależność, między potrzebą legalizacji marihuany, a płcią respondentów. Ilustruje to wykres 3.183.

Wykres 3.183

Potrzeba legalizacji marihuany, w zależności od płci respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

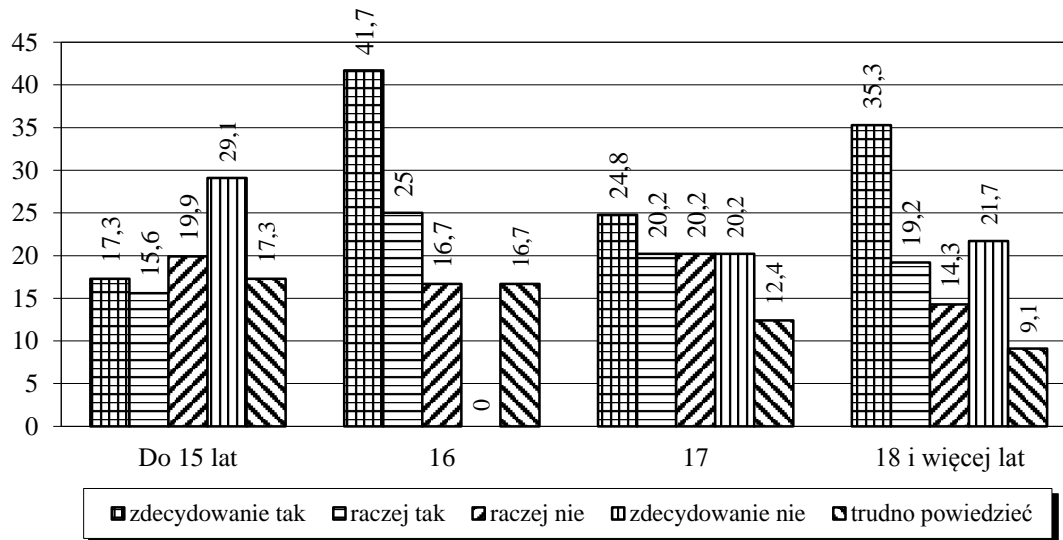
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że chłopcy (53,3%) uważają, że istnieje potrzeba legalizacji marihuany, w stosunku do dziewcząt (32,1%) (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak). Są przeciwnego zdania dziewczęta (51,4%) i chłopcy (34,2%). Nie mają zdania dziewczęta (15,9%) i chłopcy (11,3%). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2=43,130502$, wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 4 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. Oznacza to, że bez względu na płeć respondentów, w podobnym zakresie twierdzą, że istnieje potrzeba legalizacji marihuany.

W następnej kolejności przedstawiona zostanie współzależność między potrzebą legalizacji marihuany, a wiekiem respondentów. Ilustruje to wykres 3.184.

Wykres 3.184

Potrzeba legalizacji marihuany, w zależności od wieku respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

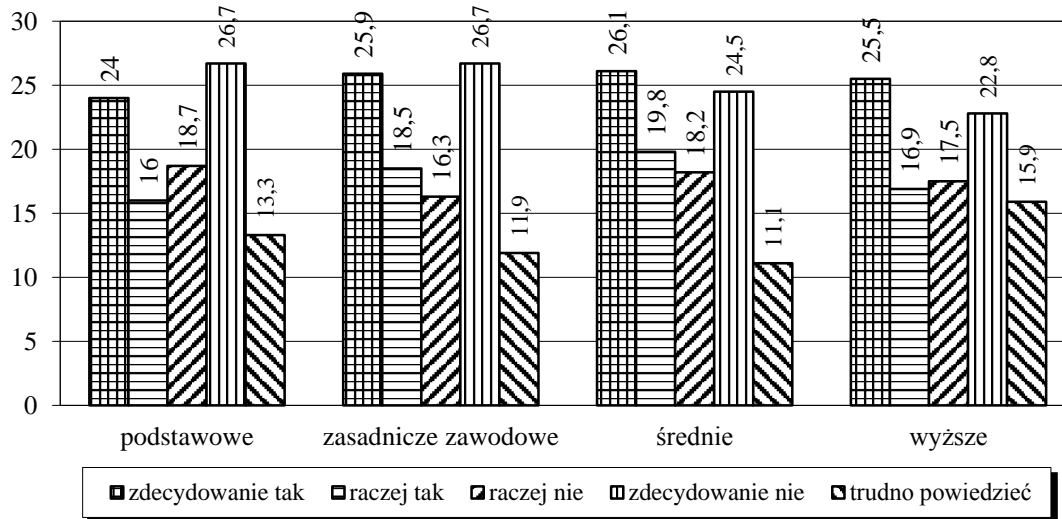
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że osoby w wieku 16 lat (66,7%), w wieku 18 i więcej lat (54,5%), w wieku 17 lat (45,0%), w wieku do 15 lat (32,9%) (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), najczęściej uważają, że istnieje potrzeba legalizacji marihuany. Są przeciwnego zdania osoby w wieku do 15 lat (49,0%), w wieku 17 lat (40,4%), w wieku 18 i więcej lat (36,0%), w wieku 16 lat (16,7%). Nie mają zdania osoby w wieku do 15 lat (17,3%), w wieku 16 lat (16,7%), w wieku 17 lat (12,4%), w wieku 18 i więcej lat (9,1%). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2 = 42,180402$ wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 12 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. Oznacza to, że bez względu na to, ile lat mają badani uczniowie, w podobnym zakresie twierdzą, że istnieje potrzeba legalizacji marihuany.

Ponadto przestawiona zostanie współzależność między potrzebą legalizacji marihuany, z wykształceniem „głowy rodziny”. Ilustruje to wykres 3.185.

Wykres 3.185

Potrzeba legalizacji marihuany, w zależności od wykształcenia „głowy rodziny” (w %) (bez braków odpowiedzi)

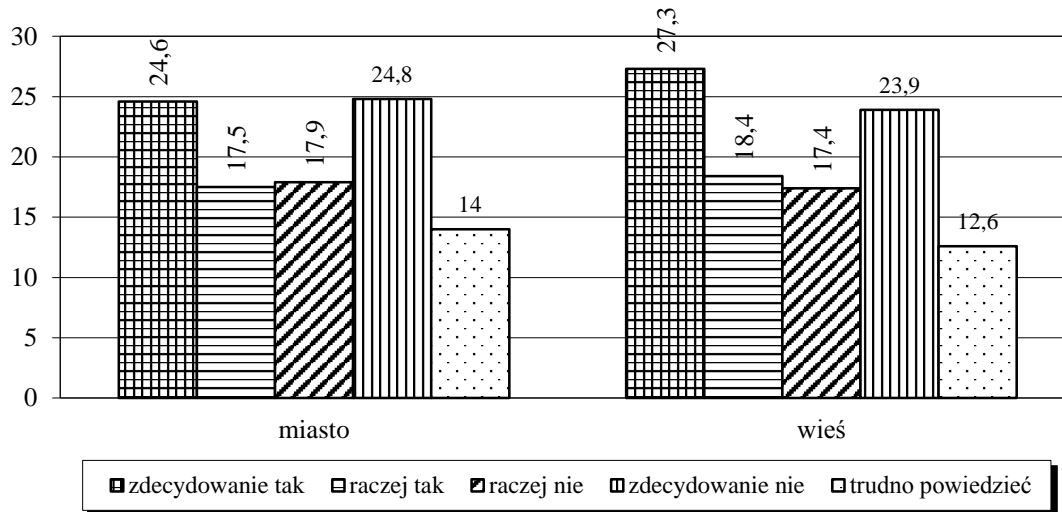
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że osoby, których rodzice mają wykształcenie średnie (45,9%), zasadnicze zawodowe (44,4%), wyższe (42,4%) podstawowe (40,0%) (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), najczęściej uważają, że istnieje potrzeba legalizacji marihuany. Są przeciwnego zdania osoby, których rodzice mają wykształcenie podstawowe (45,4%), zasadnicze zawodowe (43,0%), średnie (42,7%), wyższe (40,3%) (łącznie zdecydowanie tak i raczej nie). Nie mają zdania osoby, których rodzice mają wykształcenie wyższe (15,9%), podstawowe (13,3%), zasadnicze zawodowe (11,9%), średnie (11,1%). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2=4,5696314$ wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 12 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. Oznacza to, że bez względu na to, jakie jest wykształcenie „głowy rodziny” respondentów, w takim samym stopniu uważają, że istnieje potrzeba legalizacji marihuany.

Na koniec przedstawiona zostanie współzależność między potrzebą legalizacji marihuany, a miejscem zamieszkania respondentów. Ilustruje to wykres 3.186.

Wykres 3.186

Potrzeba legalizacji marihuany, w zależności od miejsca zamieszkania respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że uczniowie mieszkający na wsi (45,7%), w stosunku do osób mieszkających w mieście (42,1%) (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), najczęściej uważają, że istnieje potrzeba legalizacji marihuany. Są przeciwnego zdania uczniowie mieszkający w mieście (42,7%) i na wsi (41,3%) (łącznie zdecydowanie tak i raczej nie). Nie mają zdania uczniowie mieszkający w mieście (14,0%) i na wsi (12,6%). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2 = 0,92311677$ wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 4 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. Oznacza to, że bez względu na to gdzie mieszkają respondenci, w podobnym zakresie twierdzą, że istnieje potrzeba legalizacji marihuany.

Kolejne pytanie dotyczyło tego, gdzie zdaniem respondentów najłatwiej można nabyć narkotyki. Rozkład odpowiedzi na to pytanie przedstawia tabela 3.14 i wykres 3.187.

Tabela 3.14

Miejsca, w których można kupić narkotyki, w ocenie respondentów

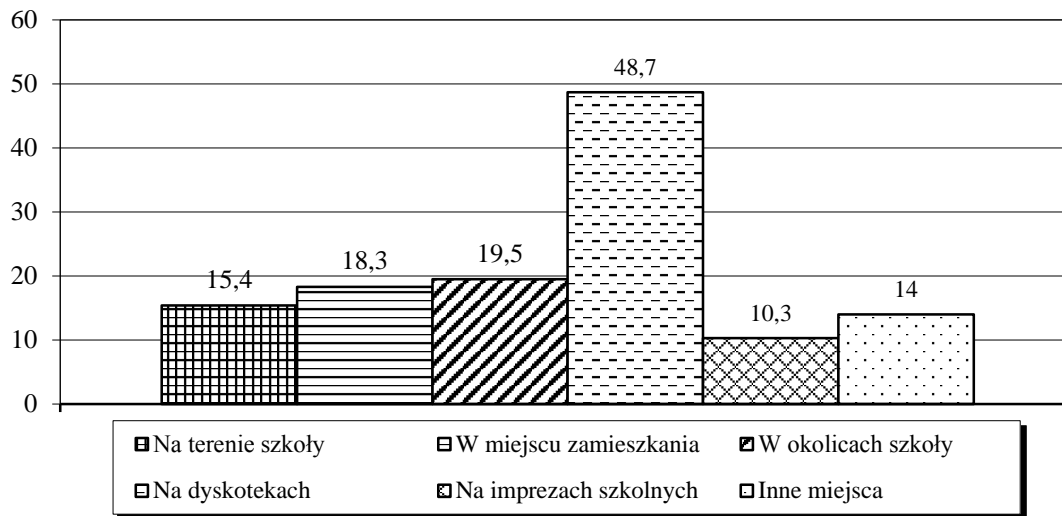
Wyszczególnienie	Liczba	%
Na terenie szkoły	119	15,4
W miejscu zamieszkania	142	18,3
W okolicach szkoły	151	19,5

Na dyskotekach	377	48,7
Na imprezach szkolnych	80	10,3
Inne miejsca	108	14,0
Brak odpowiedzi	103	13,3

Źródło: obliczenia własne

Wykres 3.187

Miejsca, w których można kupić narkotyki, w ocenie respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne

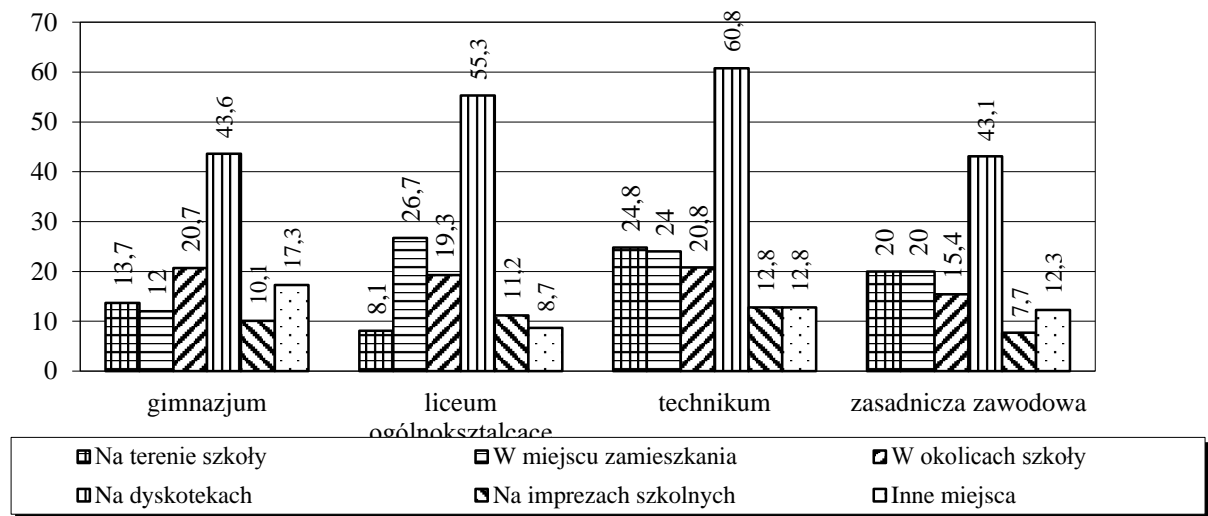
Analiza zaprezentowanych danych wykazała, że miejscami najbardziej zagrożonymi handlem narkotykami są dyskoteki, na co wskazało aż 48,7% respondentów. Na miejsca w okolicach szkoły zwróciło uwagę 19,5% respondentów, a na miejsce zamieszkania 18,3% respondentów. Poza tym, 15,4% badanych wskazało na teren szkoły, 14,0% badanych na inne miejsca (znanych tylko wtajemniczonym osobom), a 10,3% respondentów na imprezy szkolne. Wśród innych miejsc respondenci wymienili: internet, kolegów, miejscowych dealerów, znajomych, dealerów, dealera na garażach, okolicznych dealerów i kolegów z osiedla, starszego pana sprzedającego młodemu, starszych kolegów oraz zaułki w mieście, na rynku, w parku na Dąbrowskiego, obok dworca, w opuszczonych miejscach, na koncertach, imprezach, domówkach. Jak widać zatem, najbardziej niebezpiecznymi miejscami są dyskoteki i miejsca imprez. Nie bez znaczenia jest również fakt dostępności narkotyków w okolicach szkoły w tym na imprezach szkolnych.

Aby dowiedzieć się, jakie są miejsca, w których można kupić narkotyki, w ocenie respondentów, a także, jaki jest ich związek ze zmiennymi niezależnymi, porównano te zmienne. Ilustrują to wykresy.

Na początek przedstawiona zostanie współzależność między wiedzą respondentów o miejscach, w których można kupić narkotyki, a rodzajem szkoły respondentów. Ilustruje to wykres 3.188.

Wykres 3.188

Miejsca, w których można kupić narkotyki, w ocenie respondentów, a rodzaj szkoły (w %)

Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że w ocenie respondentów, najczęściej narkotyki można nabyć na terenie szkoły, co uważają uczniowie techników (24,8%), zasadniczych szkół zawodowych (20,0%), gimnazjów (13,7%), liceów ogólnokształcących (8,1%). Poza tym, że można je kupić w miejscu zamieszkania, uważają uczniowie liceów ogólnokształcących (26,7%), techników (24,0%), zasadniczych szkół zawodowych (20,0%), gimnazjów (12,0%). Że są dostępne w okolicach szkoły uważają uczniowie techników (20,8%), gimnazjów (20,7%), liceów ogólnokształcących (19,3%) i zasadniczych szkół zawodowych (15,4%). O dostępności na dyskotekach mówią uczniowie techników (60,8%), liceów ogólnokształcących (55,3%), gimnazjów (43,6%), zasadniczych szkół zawodowych (43,1%). Że są do nabycia na imprezach szkolnych uważają uczniowie techników (12,8%), liceów ogólnokształcących (11,2%), gimnazjów (10,1%) i zasadniczych szkół zawodowych (7,7%). Że można je nabyć w innych miejscach mówią uczniowie gimnazjów (17,3%), techników (12,8%), zasadniczych szkół zawodowych (12,3%) i liceów ogólnokształcących (8,7%). Nie dokonano jednak analizy szczegółowej tej zmiennej, gdyż

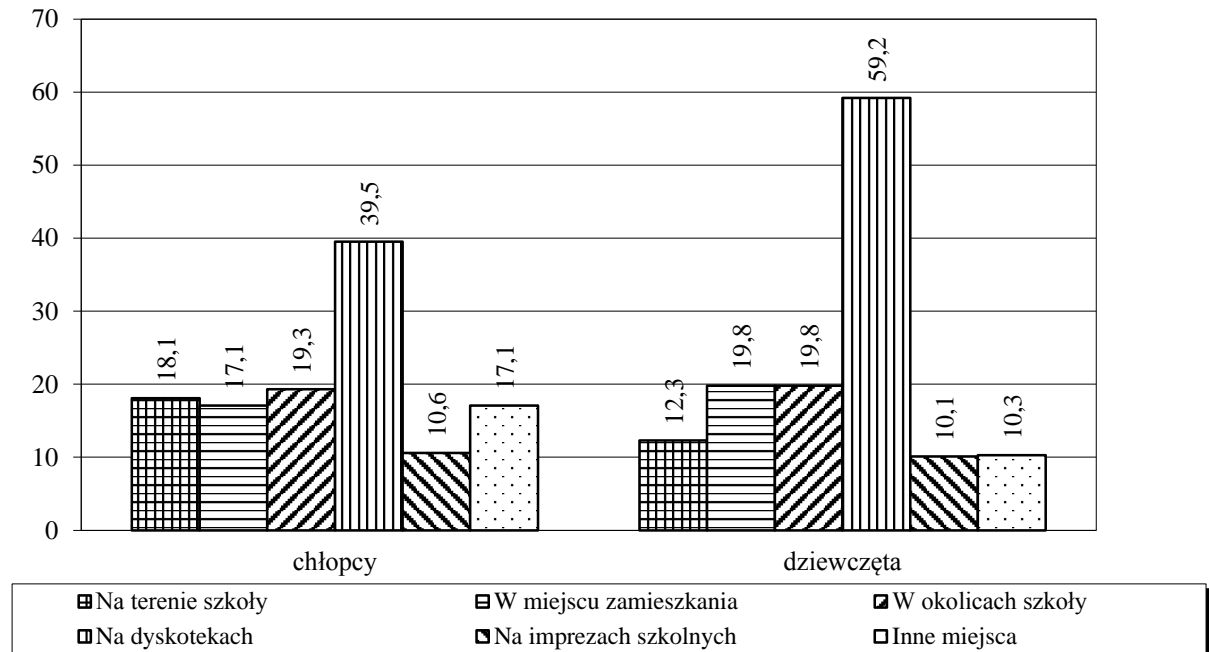

zastosowany miernik χ^2 , z uwagi na to, że ma charakter zmiennej koniunktywnej, jest niemożliwy do policzenia.

W drugiej kolejności przedstawiona zostanie współzależność między wiedzą respondentów o miejscach, w których można kupić narkotyki, a płcią respondentów. Ilustruje to wykres 3.189.

Wykres 3.189

Miejsca, w których można kupić narkotyki, w ocenie respondentów, a płeć respondentów (w %)

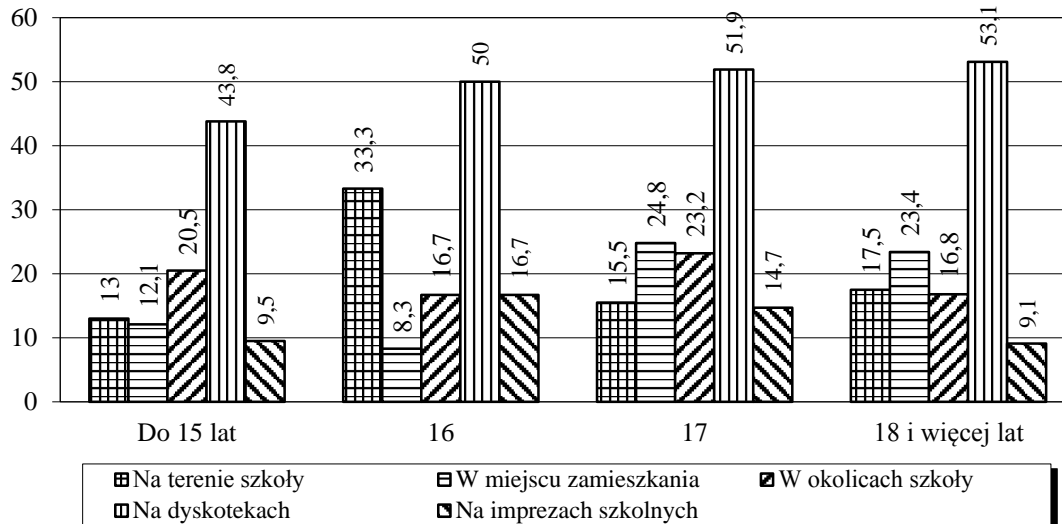
Źródło: opracowanie własne

Dane wskazują, że w ocenie respondentów, najczęściej narkotyki są dostępne na terenie szkoły uważają chłopcy (18,1%), niż dziewczęta (12,3%). Można je także kupić w miejscu zamieszkania, o czym mówią częściej dziewczęta (19,8%), niż chłopcy (17,1%). Że są dostępne w okolicach szkoły uważają częściej dziewczęta (19,8%), niż chłopcy (19,3%). Poza tym, że można kupić je na dyskotekach, o czym częściej mówią dziewczęta (59,2%), niż chłopcy (39,5%). Że są do nabycia na imprezach szkolnych, częściej uważają chłopcy (10,6%), niż dziewczęta (10,1%). Że można je nabyć w innych miejscach mówią chłopcy (17,1%) i dziewczęta (10,3%). Nie dokonano jednak analizy szczegółowej tej zmiennej, gdyż zastosowany miernik χ^2 , z uwagi na to, że ma charakter zmiennej koniunktywnej, jest niemożliwy do policzenia.

W następnej kolejności przedstawiona zostanie współzależność między wiedzą respondentów o miejscach, w których można kupić narkotyki, a wiekiem respondentów. Ilustruje to wykres 3.190.

Wykres 3.190

Miejsca, w których można kupić narkotyki, w ocenie respondentów, a ich wiek (w %)

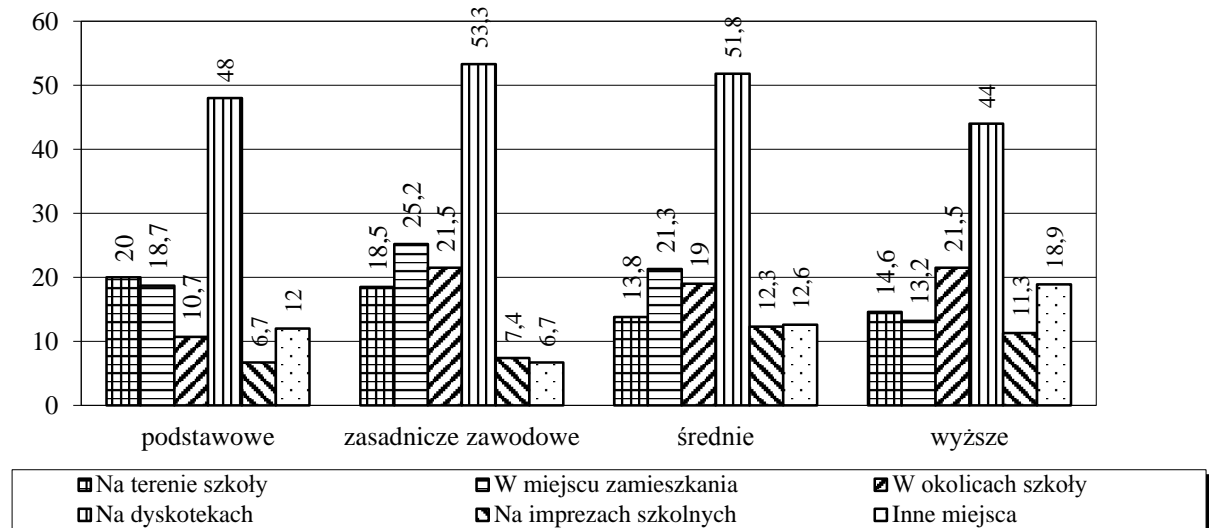
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że w ocenie respondentów, najczęściej narkotyki są dostępne na terenie szkoły, a uważają tak osoby w wieku 16 lat (33,3%), 18 i więcej lat (17,5%), 17 lat (15,5%) i do 15 lat (13,0%). Można je kupić w miejscu zamieszkania, o czym mówią uczniowie w wieku 17 lat (24,8%), 18 i więcej lat (23,4%), do 15 lat (12,1%) i 16 lat (8,3%). Że są dostępne w okolicach szkoły, uważają uczniowie w wieku 17 lat (23,3%), do 15 lat (20,5%), 18 i więcej lat (16,8%) i 16 lat (16,7%). Także, że można je kupić na dyskotekach, o czym mówią osoby w wieku 18 i więcej lat (53,1%), 17 lat (51,9%), 16 lat (50,0%) i do 15 lat (43,8%). Że są do nabycia na imprezach szkolnych uważają uczniowie w wieku 16 lat (16,7%), 17 lat (14,7%), do 15 lat (9,5%) i 18 i więcej lat (9,1%). Że można je nabyć w innych miejscach mówią uczniowie w wieku 16 lat (25,0%), do 15 lat (17,0%), 18 i więcej lat (11,5%), 17 lat (10,1%). Nie dokonano jednak analizy szczegółowej tej zmiennej, gdyż zastosowany miernik χ^2 , z uwagi na to, że ma charakter zmiennej koniunktywnej, jest niemożliwy do policzenia.

Przedstawiona też zostanie zależność między wiedzą respondentów o miejscach, w których można kupić narkotyki, a wykształceniem „głowy rodziny”. Ilustruje to wykres 3.191.

Wykres 3.191

Miejsca, w których można kupić narkotyki, w ocenie respondentów, a wykształcenie „głowy rodziny” (w %)

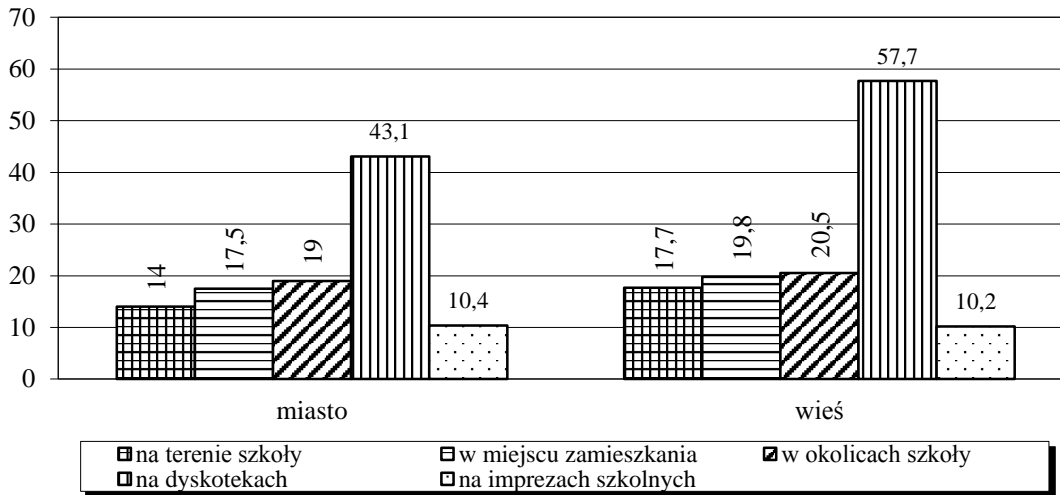
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że w ocenie respondentów, narkotyki są dostępne na terenie szkoły, jak uważają uczniowie, których rodzice mają wykształcenie podstawowe (20,0%), zasadnicze zawodowe (18,5%), wyższe (14,6%), średnie (13,8%). Że można je kupić w miejscu zamieszkania, mówią uczniowie, których rodzice mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (25,2%), średnie (21,3%), podstawowe (18,7%) i wyższe (13,2%). Że są dostępne w okolicach szkoły uważają uczniowie, których rodzice mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (21,5%), wyższe (21,5%), średnie (19,0%) i podstawowe (10,7%). Że narkotyki można kupić na dyskotekach, mówią uczniowie, których rodzice mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (53,3%), średnie (51,8%), podstawowe (48,0%), wyższe (44,0%). Że są do nabycia na imprezach szkolnych, uważają uczniowie, których rodzice mają wykształcenie średnie (12,36%), wyższe (11,3%), zasadnicze zawodowe (7,4%), podstawowe (6,7%). Że można je nabyć w innych miejscach mówią uczniowie, których rodzice mają wykształcenie wyższe (18,9%), średnie (12,6%), podstawowe (12,0%) i zasadnicze zawodowe (6,7%). Nie dokonano jednak analizy szczegółowej tej zmiennej, gdyż zastosowany miernik χ^2 , z uwagi na to, że ma charakter zmiennej koniunktywnej, jest niemożliwy do policzenia.

Na koniec przedstawiona zostanie współzależność między zmienną zależną, a miejscem zamieszkania respondentów. Ilustruje to wykres 3.192.

Wykres 3.192

Osoby, których obawiają się respondenci, a miejsce zamieszkania respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że w ocenie respondentów, najczęściej narkotyki są dostępne na terenie szkoły, a częściej uważają tak uczniowie, którzy mieszkają na wsi (17,7%), niż w mieście (14,0%). Że można je także kupić w miejscu zamieszkania, o czym mówią częściej uczniowie, którzy mieszkają na wsi (19,8%), niż w mieście (17,5%). Że są dostępne w okolicach szkoły uważają częściej uczniowie, którzy mieszkają na wsi (20,5%), niż w mieście (19,0%). Że można je kupić na dyskotekach, częściej mówią uczniowie, którzy mieszkają na wsi (57,7%), w mieście (43,1%). Że są do nabycia na imprezach szkolnych częściej uważają uczniowie, którzy mieszkają w mieście (10,4%), niż na wsi (10,2%). Że można je nabyć w innych miejscach, częściej mówią uczniowie, którzy mieszkają w mieście (15,6%), niż na wsi (11,3%). Nie dokonano jednak analizy szczegółowej tej zmiennej, gdyż zastosowany miernik χ^2 , z uwagi na to, że ma charakter zmiennej koniunktywnej, jest niemożliwy do policzenia.

Badanych zapytano, czy dealerzy handlują narkotykami na terenie szkoły. Rozkład odpowiedzi na to pytanie przedstawia tabela 3.15 i wykres 3.193.

Tabela 3.15

Zetknięcie się respondentów z handlem narkotykami na terenie szkoły

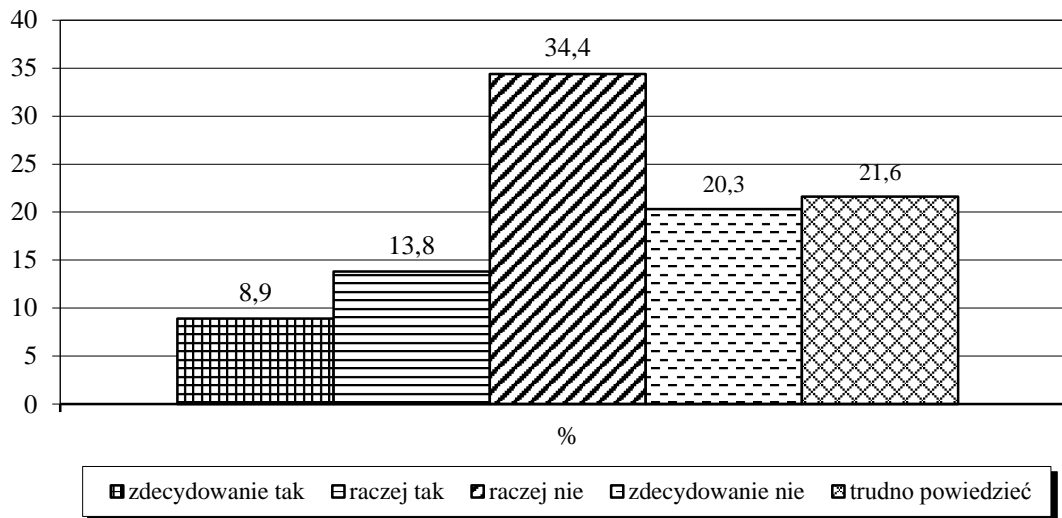
Wyszczególnienie	Liczba	%
Zdecydowanie tak	69	8,9

Raczej tak	107	13,8
Raczej nie	266	34,4
Zdecydowanie nie	157	20,3
Trudno powiedzieć	167	21,6
Brak odpowiedzi	8	1,0
Razem	774	100,0

Źródło: obliczenia własne

Wykres 3.193

Zetknięcie się respondentów z osobami, które handlują narkotykami na terenie szkoły (w %) (bez braków odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne

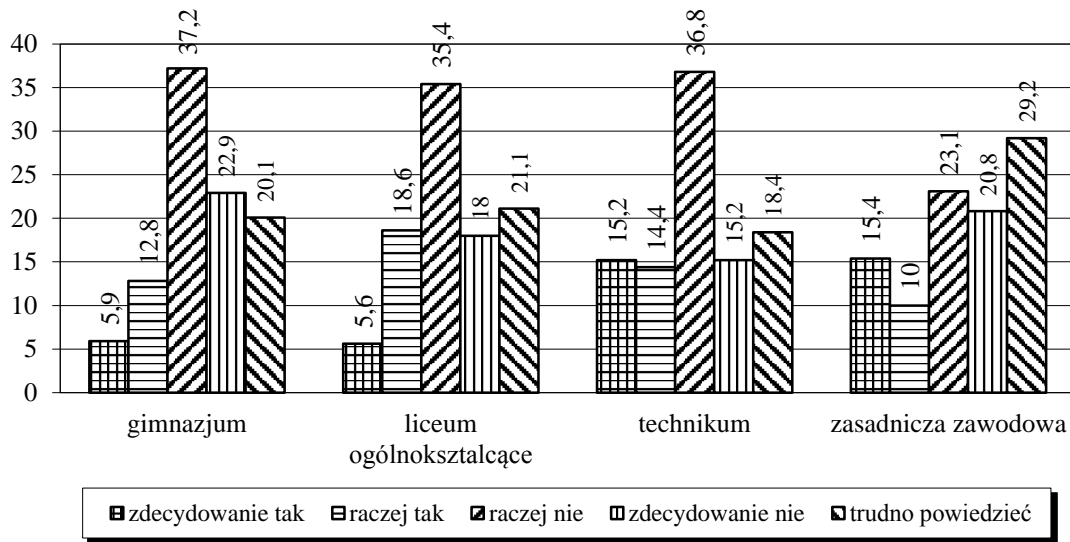
Jak wynika z zamieszczonych danych, 54,7% badanych uczniów nie zetknęło się z handlem narkotykami na terenie szkoły (łącznie odpowiedzi zdecydowanie nie i raczej nie), jednak 22,7% uczniów zetknęło się z tym zjawiskiem (łącznie odpowiedzi zdecydowanie tak i raczej tak) i aż 21,6% badanych nie ma w tym zakresie zdania. Można, więc stwierdzić, że problem handlu narkotykami na terenie szkoły istnieje, gdyż, aż co czwarty respondent zwrócił na to uwagę. Zaniepokojenie może budzić również fakt, że tak duża liczba osób odpowiedziała „trudno powiedzieć”, co może wskazywać na to, że respondenci albo faktycznie nie mają wiedzy na ten temat, albo coś ukrywają.

Aby dowiedzieć się, czy ktoś zetknął się z osobami, które handlują narkotykami na terenie szkoły i jaki jest ich związek ze zmiennymi niezależnymi, porównano zmienną zależną ze zmiennymi niezależnymi. Ilustrują to wykresy.

Na początek przedstawiona zostanie współzależność, zetknięcie się respondentów z osobami, które handlują narkotykami na terenie szkoły, z rodzajem szkoły, w której uczą się respondenci. Ilustruje to wykres 3.194.

Wykres 3.194

Zetknięcie się respondentów z osobami, które handlują narkotykami na terenie szkoły, w zależności od rodzaju szkoły (w %)

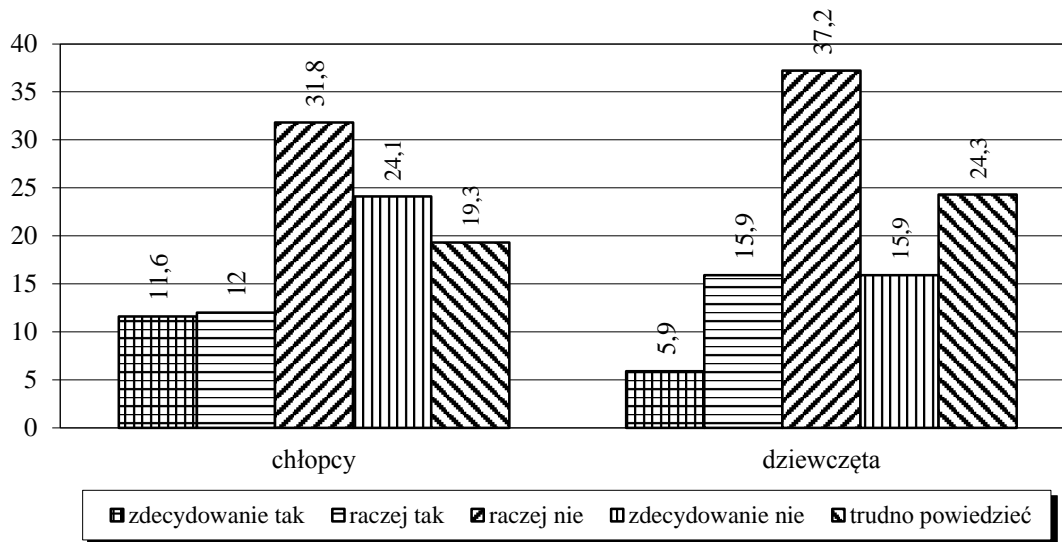
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że najczęściej stykają się z osobami, które handlują narkotykami na terenie szkoły (łącznie odpowiedzi zdecydowanie tak i raczej tak), uczniowie techników (29,6%), zasadniczych szkół zawodowych (25,4%), liceów ogólnokształcących (24,2%), gimnazjum (18,7%). Nie stykają się z tymi osobami (łącznie odpowiedzi zdecydowanie nie i raczej nie), uczniowie gimnazjum (60,1%), liceów ogólnokształcących (53,4%), techników (52,0%), zasadniczych szkół zawodowych (43,9%). Nie mają zdania uczniowie zasadniczych szkół zawodowych (29,2%), liceów ogólnokształcących (21,1%), gimnazjum (20,1%), techników (18,4%). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2=35,325984$, wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 12 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. Siła tego związku, wyliczona za pomocą współczynnika kontyngencji C Pearsona, wskazuje, że jest ona słaba. Nie mniej jednak można więc stwierdzić, że uczniowie zasadniczych szkół zawodowych i techników, częściej niż uczniowie liceów ogólnokształcących i gimnazjum szkół stykają się z osobami, które handlują narkotykami na terenie szkoły.

Następnie przedstawiona zostanie współzależność, między zetknięciem się respondentów z osobami, które handlują narkotykami na terenie szkoły, a płcią respondentów. Ilustruje to wykres 3.195.

Wykres 3.195

Zetknięcie się respondentów z osobami, które handlują narkotykami na terenie szkoły, w zależności od płci respondentów (w %)

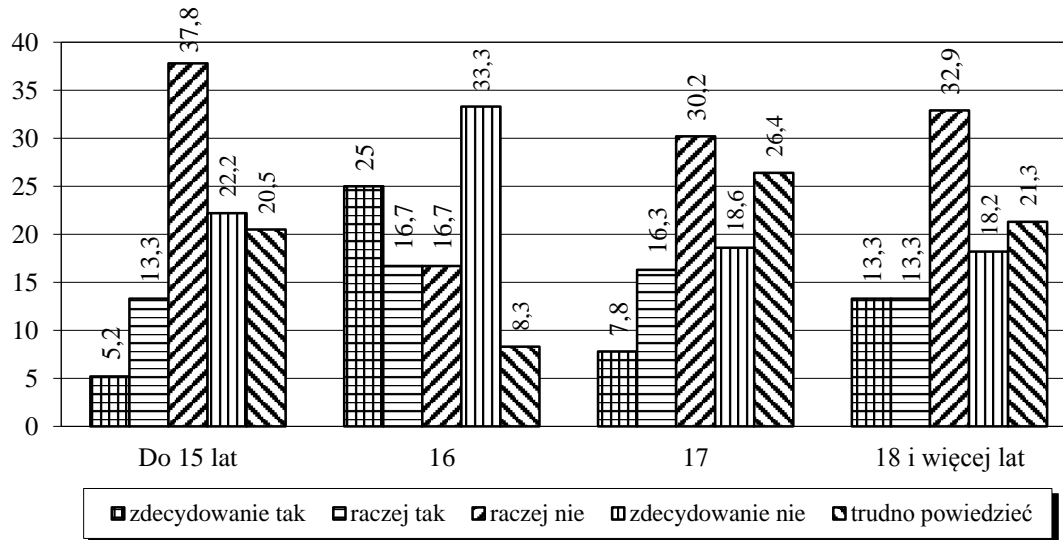
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że częściej stykają się z osobami, które handlują narkotykami na terenie szkoły (łącznie odpowiedzi zdecydowanie tak i raczej tak), chłopcy (23,6%), niż dziewczęta (21,8%). Nie mają styczności z tymi osobami częściej (łącznie odpowiedzi zdecydowanie nie i raczej nie), chłopcy (55,9%), niż dziewczęta (53,1%). Nie zajmują stanowiska w tym zakresie dziewczęta (24,3%) i chłopcy (19,3%). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2=19,242634$, wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 4 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek występuje. Siła tego związku, wyliczona za pomocą współczynnika kontyngencji C Pearsona, wskazuje, że jest ona słaba. Nie mniej jednak można więc stwierdzić, że chłopcy częściej niż dziewczęta stykają się z osobami, które handlują narkotykami na terenie szkoły.

W następnej kolejności przedstawiona zostanie współzależność między zetknięciem się respondentów z osobami, które handlują narkotykami na terenie szkoły, a wiekiem respondentów. Ilustruje to wykres 3.196.

Wykres 3.196

Zetknięcie się respondentów z osobami, które handlują narkotykami na terenie szkoły, w zależności od wieku respondentów (w %)

Źródło: opracowanie własne

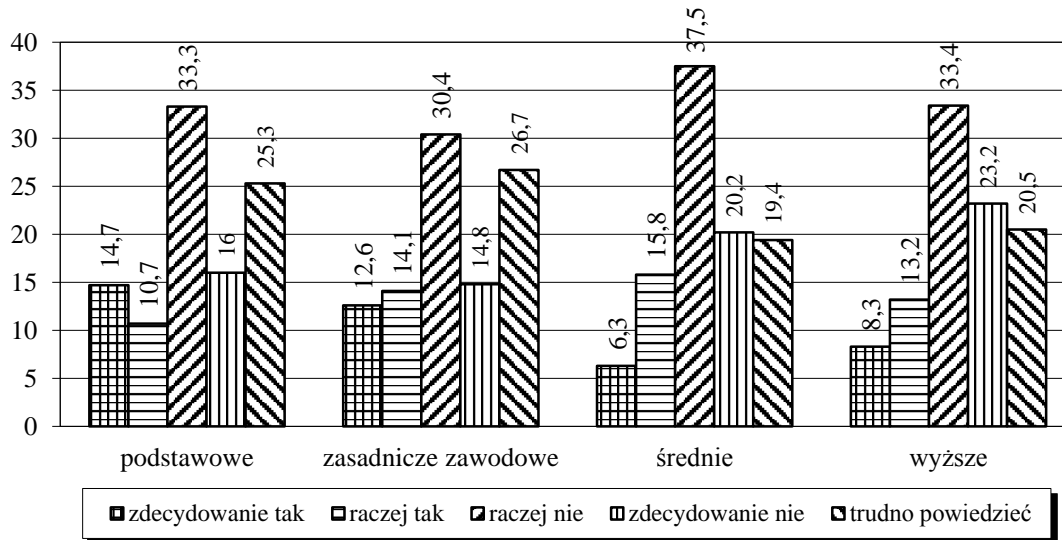
Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że częściej stykają się z osobami, które handlują narkotykami na terenie szkoły (łącznie odpowiedzi zdecydowanie tak i raczej tak), osoby w wieku 16 lat (41,7%), 18 i więcej lat (26,6%), 17 lat (24,1%), do 15 lat (18,5%). Nie mają styczności z tymi osobami (łącznie odpowiedzi zdecydowanie nie i raczej nie), osoby w wieku do 15 lat (60,0%), 18 i więcej lat (51,1%), 16 lat (50,0%), 17 lat (48,8%). Nie mają zdania osoby w wieku 17 lat (26,4%), 18 i więcej lat (21,3%), do 15 lat (20,5%) i 16 lat (8,3%). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2 = 23,984045$ wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 12 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek występuje. Siła tego związku, wyliczona za pomocą współczynnika kontyngencji C Pearsona, wskazuje, że jest ona słaba. Oznacza to, że respondenci starsi, w większym samym stopniu stykają się z osobami, które handlują narkotykami na terenie szkoły, niż uczniowie młodsi.

Przestawiona zostanie także współzależność, zetknięcie się respondentów z osobami, które handlują narkotykami na terenie szkoły, z wykształceniem „głowy rodziny”. Ilustruje to wykres 3.197.

Wykres 3.197

Zetknięcie się respondentów z osobami, które handlują narkotykami na terenie szkoły, w zależności od wykształcenia „głowy rodziny” (w %)

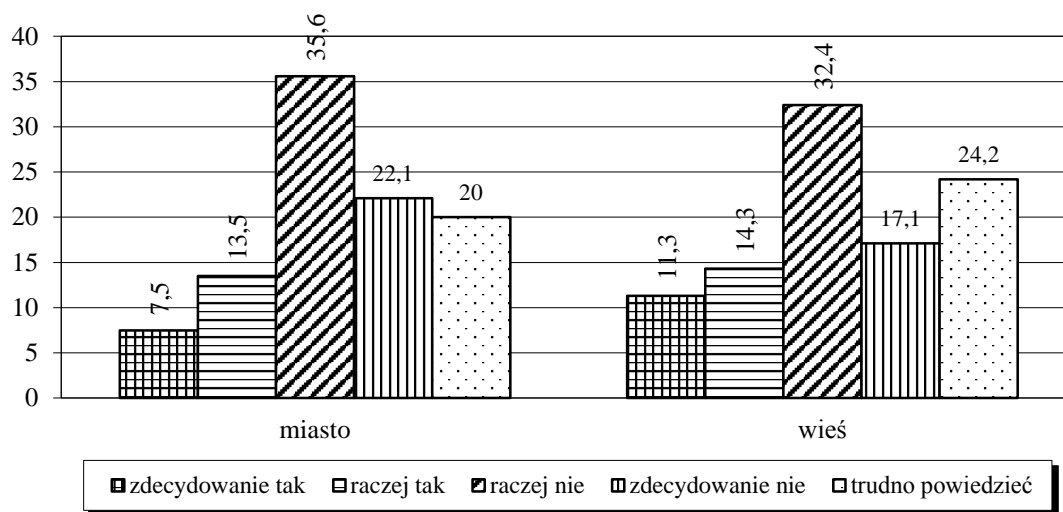
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że częściej stykają się z osobami, które handlują narkotykami na terenie szkoły (łącznie odpowiedzi zdecydowanie tak i raczej tak), uczniowie, których rodzice mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (26,7%), podstawowe (25,4%), średnie (22,1%) i wyższe (21,5%). Nie mają styczności z tymi osobami (łącznie odpowiedzi zdecydowanie nie i raczej nie), uczniowie, których rodzice mają wykształcenie średnie (57,7%), wyższe (56,6%), podstawowe (49,3%), zasadnicze zawodowe (45,2%). Nie mają zdania uczniowie, których rodzice mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (26,7%), podstawowe (25,3%), wyższe (20,5%) i średnie (19,4%). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2 = 16,290697$ wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 12 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. Oznacza to, że bez względu na wykształcenie „głowy rodziny” respondentów, uczniowie w takim samym stopniu stykają się z osobami, które handlują narkotykami na terenie szkoły.

Na koniec przedstawiona zostanie współzależność między zetknięciem się respondentów z osobami, które handlują narkotykami na terenie szkoły, a miejscem zamieszkania respondentów. Ilustruje to wykres 3.198.

Wykres 3.198

Zetknięcie się respondentów z osobami, które handlują narkotykami na terenie szkoły, w zależności od miejsca zamieszkania respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że częściej stykają się z osobami, które handlują narkotykami na terenie szkoły (łącznie odpowiedzi zdecydowanie tak i raczej tak), uczniowie mieszkający na wsi (25,6%), niż w mieście (21,0%). Nie mają styczności z tymi osobami (łącznie odpowiedzi zdecydowanie nie i raczej nie), uczniowie mieszkający w mieście (57,7%), niż na wsi (49,5%). Nie mają zdania uczniowie mieszkający na wsi (24,2%) i w mieście (20,0%). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2 = 7,27347245$ wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 8 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. Oznacza to, że bez względu na miejsce zamieszkania respondentów, uczniowie w takim samym stopniu stykają się z osobami, które handlują narkotykami na terenie szkoły.

Badanym zadano również pytanie, czy znają osoby, które handlują narkotykami na terenie szkoły. Rozkład odpowiedzi na to pytanie przedstawia tabela 3.16 i wykres 3.199.

Tabela 3.16

Znajomość przez respondentów osób, które handlują narkotykami na terenie szkoły

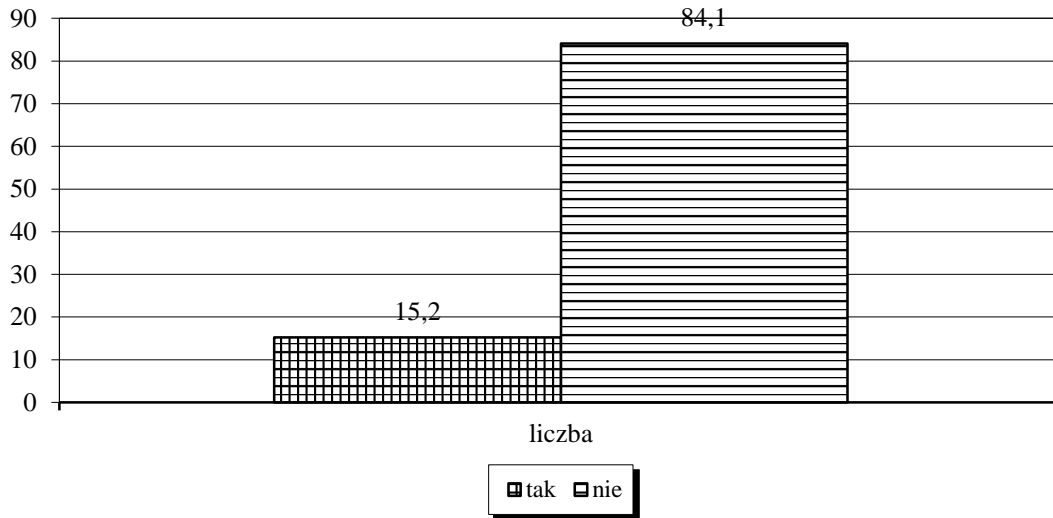
Wyszczególnienie	Liczba	%
Tak	118	15,2
Nie	651	84,1
Brak odpowiedzi	5	0,6

Razem	774	100,0
-------	-----	-------

Źródło: obliczenia własne

Wykres 3.199

Znajomość przez respondentów osób, które handlują narkotykami na terenie szkoły (w %) (bez braków odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne

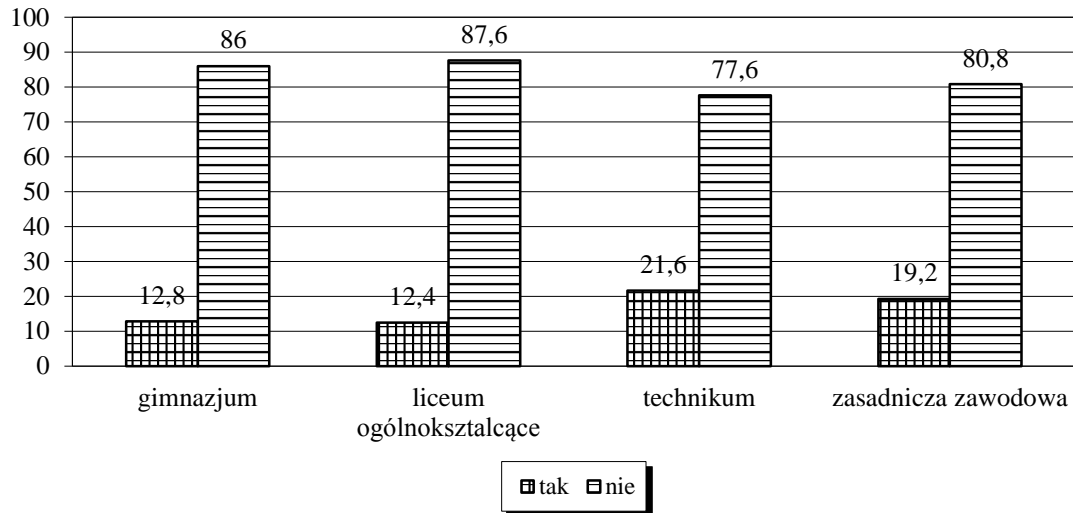
Z zamieszczonych danych wynika, że 84,1% badanych uczniów nie zna w swoim otoczeniu osób, które handlują narkotykami na terenie szkoły. Jednak 15,2% badanych uczniów zna takie osoby. Mimo tego, że tak niewielu uczniów zna osoby, które handlują narkotykami na terenie szkoły, to nie można zlekceważyć tej informacji, że co szósty respondent spotyka takie osoby w szkole.

Aby jednak dowiedzieć się, czy istnieje związek zmiennej zależnej, którą jest znajomość przez respondentów osób, które handlują narkotykami na terenie szkoły ze zmiennymi niezależnymi, porównano je. Ilustrują to wykresy.

Na początek przedstawiona zostanie współzależność między tym, jaka jest znajomość przez respondentów osób, które handlują narkotykami na terenie szkoły, a rodzajem szkoły, w której się uczą. Ilustruje to wykres 3.200.

Wykres 3.200

Znajomość przez respondentów osób, które handlują narkotykami na terenie szkoły, a rodzaj szkoły (w %)

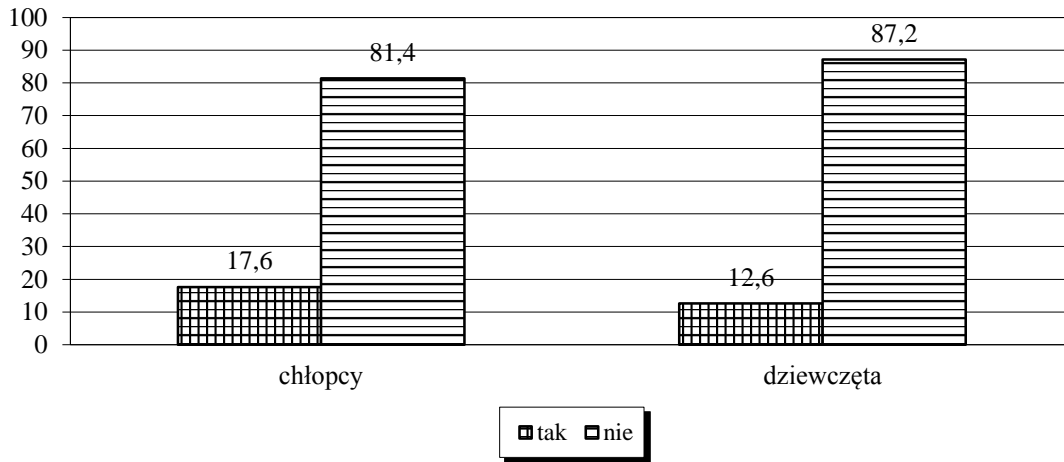
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że znają osoby, które handlują narkotykami na terenie szkoły, respondenci uczący się technikach (21,6%), zasadniczych szkołach zawodowych (19,2%), w gimnazjach (12,8%), liceach ogólnokształcących (12,4%). Nie znają takich osób respondenci uczący się w liceach ogólnokształcących (87,6%), gimnazjach (86,0%), zasadniczych szkołach zawodowych (80,8%), technikach (77,6%). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2=8,0212699$, wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 3 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek występuje. Siła tego związku, wyliczona za pomocą współczynnika kontyngencji C Pearsona, wskazuje, że jest ona słaba. Oznacza to, że osoby, którzy uczęszczają do zasadniczych szkół zawodowych i techników, częściej twierdzą, że znają osoby, które handlują narkotykami na terenie szkoły, niż uczniowie liceów ogólnokształcących i gimnazjów.

Następnie przedstawiona zostanie współzależność, między znajomością przez respondentów osób, które handlują narkotykami na terenie szkoły, a płcią respondentów. Ilustruje to wykres 3.201.

Wykres 3.201

Znajomość przez respondentów osób, które handlują narkotykami na terenie szkoły, a płeć respondentów (w %)

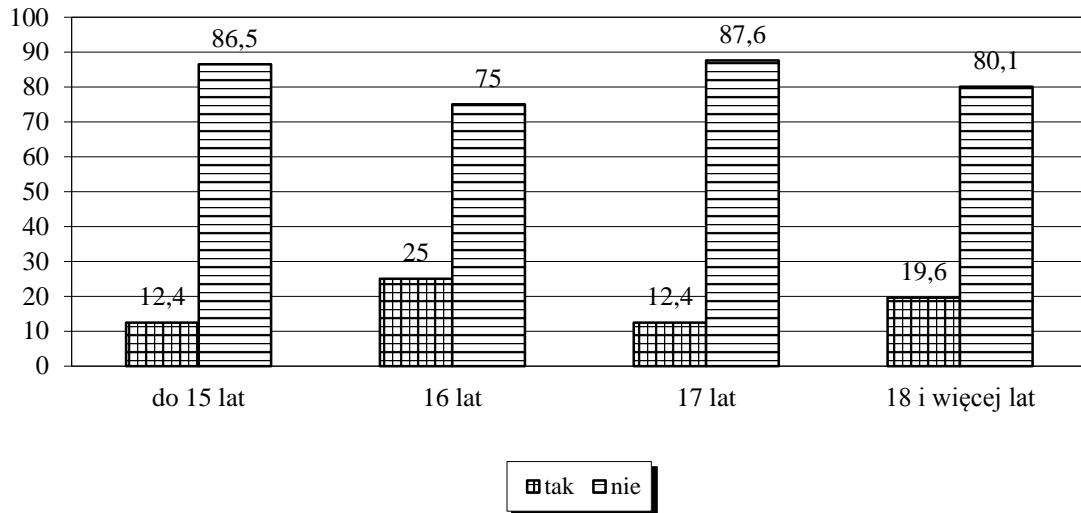
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że chłopcy (17,6%) częściej znają osoby, które handlują narkotykami na terenie szkoły, niż dziewczęta (12,6%). Z kolei dziewczęta (87,2%) nie znają takich osób, w stosunku do chłopców (81,4%). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2=3,906506$, wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 1 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek występuje. Siła tego związku, wyliczona za pomocą współczynnika kontyngencji C Pearsona, wskazuje, że jest ona słaba. Oznacza to, że częściej chłopcy znają takie osoby, które handlują narkotykami na terenie szkoły, niż dziewczęta.

W następnej kolejności przedstawiona zostanie współzależność między zmienną zależną, a wiekiem respondentów. Ilustruje to wykres 3.202.

Wykres 3.202

Znajomość przez respondentów osób, które handlują narkotykami na terenie szkoły, a wiek respondentów (w %)

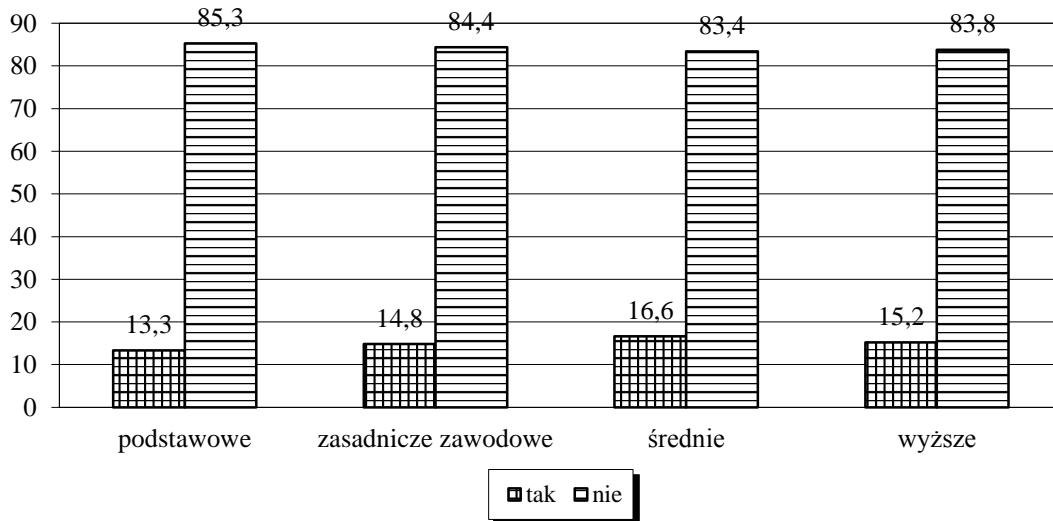
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że znają osoby, które handlują narkotykami na terenie szkoły, respondenci w wieku 16 lat (25,0%), 18 i więcej lat (19,6%), do 15 lat (12,4%), 17 lat (12,4%). Nie znają takich osób, respondenci w wieku 17 lat (87,6%), do 15 lat (86,5%), 18 i więcej lat (80,1%), 16 lat (75,0%). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2 = 7,8679039$ wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 4 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek występuje. Siła tego związku, wyliczona za pomocą współczynnika kontyngencji C Pearsona, wskazuje, że jest ona słaba. Oznacza to, że osoby w wyższych grupach wiekowych, częściej twierdzą, że znają osoby, które handlują narkotykami na terenie szkoły, niż osoby młodsze.

Przestawiona też zostanie współzależność, między znajomością przez respondentów osób, które handlują narkotykami na terenie szkoły, a wykształceniem „głowy rodziny”. Ilustruje to wykres 3.203.

Wykres 3.203

Znajomość przez respondentów osób, które handlują narkotykami na terenie szkoły, a wykształcenie „głowy rodziny” (w %)

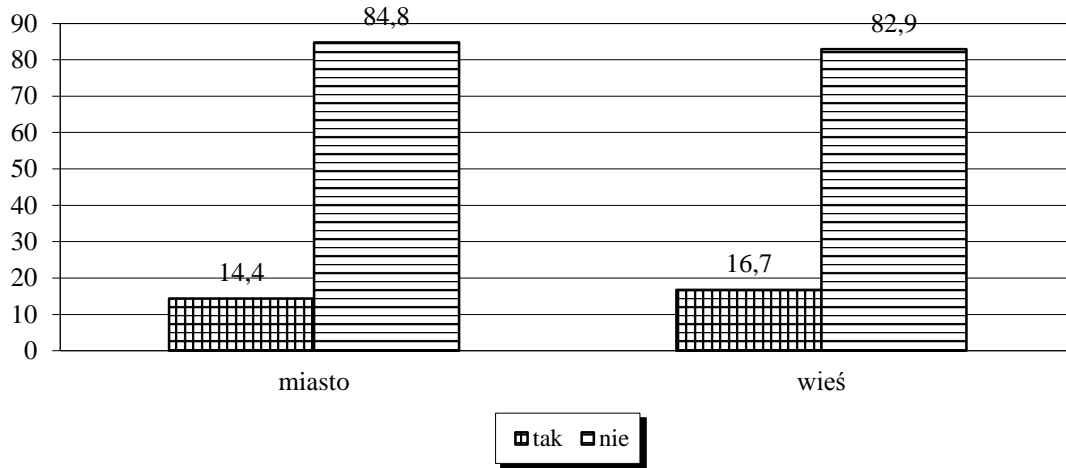
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że znają osoby, które handlują narkotykami na terenie szkoły, respondenci, których rodzice mają wykształcenie średnie (16,6%), wyższe (15,2%), zasadnicze zawodowe (14,8%), podstawowe (13,3%). Nie znają takich osób, respondenci, których rodzice mają wykształcenie podstawowe (85,3%), zasadnicze zawodowe (84,4%), wyższe (83,8%), średnie (83,4%). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2 = 0,4927582$ wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 3 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. Oznacza to, że bez względu na to jakie mają wykształcenie rodzice respondentów, w podobnym zakresie znają osoby, które handlują narkotykami na terenie szkoły.

Na koniec przedstawiona zostanie współzależność między znajomością przez respondentów osób, które handlują narkotykami na terenie szkoły, a miejscem zamieszkania respondentów. Ilustruje to wykres 3.204.

Wykres 3.204

Znajomość przez respondentów osób, które handlują narkotykami na terenie szkoły, w zależności od miejsca zamieszkania respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że częściej znają osoby, które handlują narkotykami na terenie szkoły, uczniowie mieszkający na wsi (16,7%), niż w mieście (14,4%). Nie znają takich osób, uczniowie mieszkający w mieście (84,8%), niż na wsi (82,9%). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2 = 0,72666968$ wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 1 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. Oznacza to, że bez względu na to, z jakich miejscowości są respondenci w takim samym stopniu znają osoby, które handlują narkotykami na terenie szkoły.

W tej grupie tematycznej respondentów zapytano także o to, czy sami używają narkotyków. Rozkład odpowiedzi na to pytanie przedstawia tabela 3.17 i wykres 3.205.

Tabela 3.17

Używanie przez respondentów narkotyków

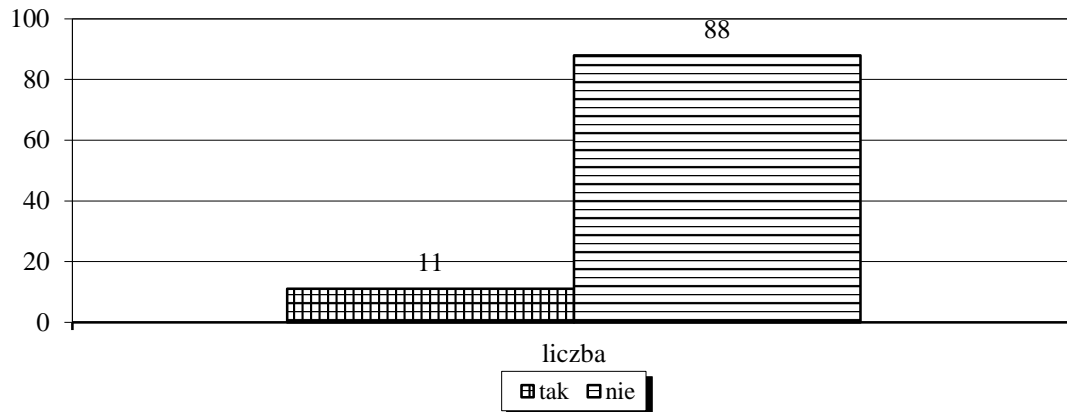
Wyszczególnienie	Liczba	%
Tak	85	11,0
Nie	681	88,0
Brak odpowiedzi	8	1,0
Razem	774	100,0

Źródło: obliczenia własne

Wykres 3.205

Używanie przez respondentów narkotyków (w %) (bez braków odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne

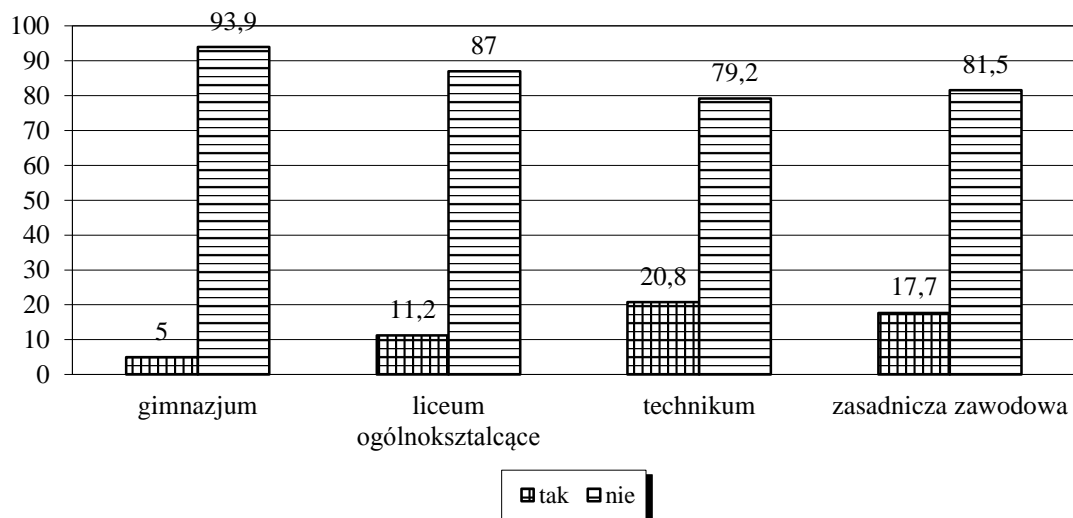
Jak wynika z zamieszczonych danych, 88,0% badanych uczniów nie używa narkotyków, jednak 11,0% badanych uczniów przyznaje się do tego. Można zatem stwierdzić, że co dziewiąty respondent używa narkotyków.

Aby jednak dowiedzieć się, czy istnieje związek między używaniem przez respondentów narkotyków, ze zmiennymi niezależnymi, porównano je. Ilustrują to wykresy.

Na początek przedstawiona zostanie współzależność między tym, jak kształtuje się używanie przez respondentów narkotyków, a rodzajem szkoły, w której się uczą. Ilustruje to wykres 3.206.

Wykres 3.206

Używanie przez respondentów narkotyków, a rodzaj szkoły (w %)

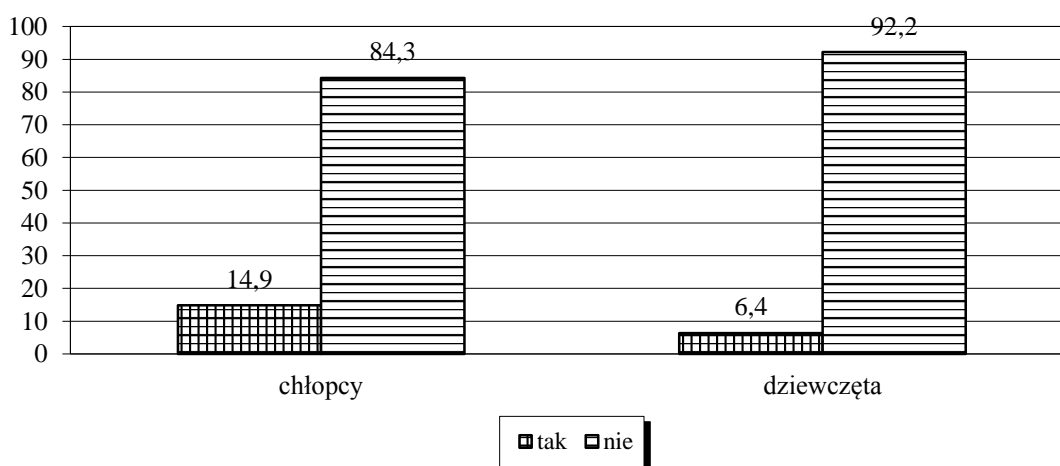
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że używają narkotyków respondenci uczący się w technikach (20,8%), zasadniczych szkołach zawodowych (17,7%), liceach ogólnokształcących (11,2%) i gimnazjach (5,0%). Nie używają narkotyków respondenci uczący się w gimnazjach (93,9%), liceach ogólnokształcących (87,0%), zasadniczych szkołach zawodowych (81,5%), technikach (79,2%). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2=30,841029$, wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 3 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. Oznacza to, że bez względu na to w jakich szkołach się uczą respondenci, w podobnym zakresie używają narkotyków.

Następnie przedstawiona zostanie współzależność między tym, jak kształtuje się używanie przez respondentów narkotyków, a płcią respondentów. Ilustruje to wykres 3.207.

Wykres 3.208

Używanie przez respondentów narkotyków, a płeć respondentów (w %)

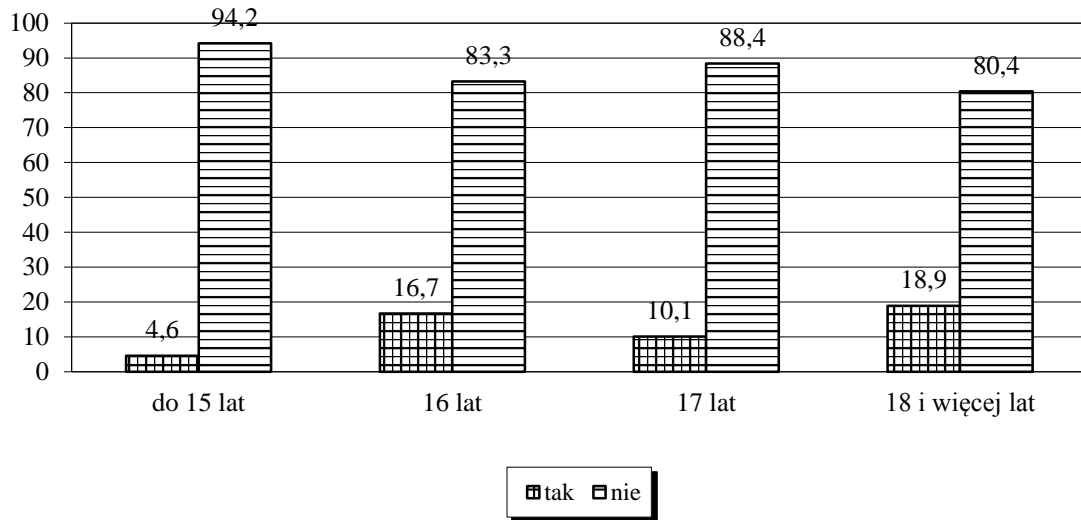

Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że chłopcy (14,9%) częściej używają narkotyków, niż dziewczęta (6,4%). Z kolei mniej to dotyczy dziewcząt (92,2%) niż chłopców (84,3%). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2=14,015392$, wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 1 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek występuje. Siła tego związku, wyliczona za pomocą współczynnika kontyngencji C Pearsona, wskazuje, że jest ona słaba. Oznacza to, że chłopcy w większym stopniu używają narkotyków, niż dziewczęta.

W następnej kolejności przedstawiona zostanie współzależność między tym, jak kształtuje się używanie przez respondentów narkotyków, a wiekiem respondentów. Ilustruje to wykres 3.209.

Używanie przez respondentów narkotyków, a wiek respondentów (w %)

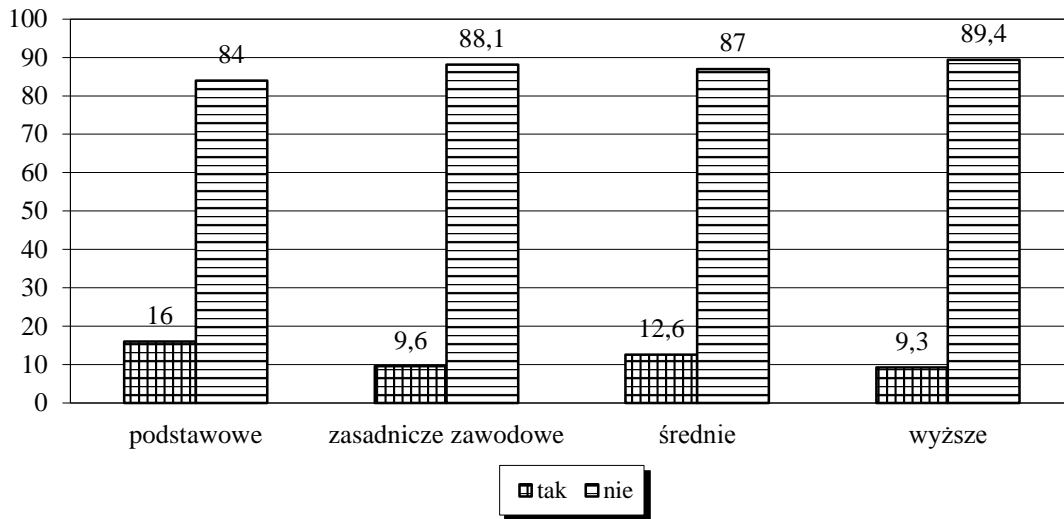

Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że najczęściej używają narkotyków, respondenci w wieku 18 i więcej lat (18,9%), 16 lat (16,7%), 17 lat (10,1%), do 15 lat (4,6%). Nie używają, respondenci w wieku do 15 lat (94,2%), 17 lat (88,4%), 16 lat (83,3%), 18 i więcej lat (80,4%). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2=32,902211$, wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 3 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. Oznacza to, że bez względu na to, ile lat mają respondenci w takim samym stopniu używają narkotyków.

Następnie przedstawiona zostanie współzależność między tym, jak kształtuje się używanie przez respondentów narkotyków, a wykształceniem „głowy rodziny”. Ilustruje to wykres 3.210.

Używanie przez respondentów narkotyków, a wykształcenie „głowy rodziny” (w %)

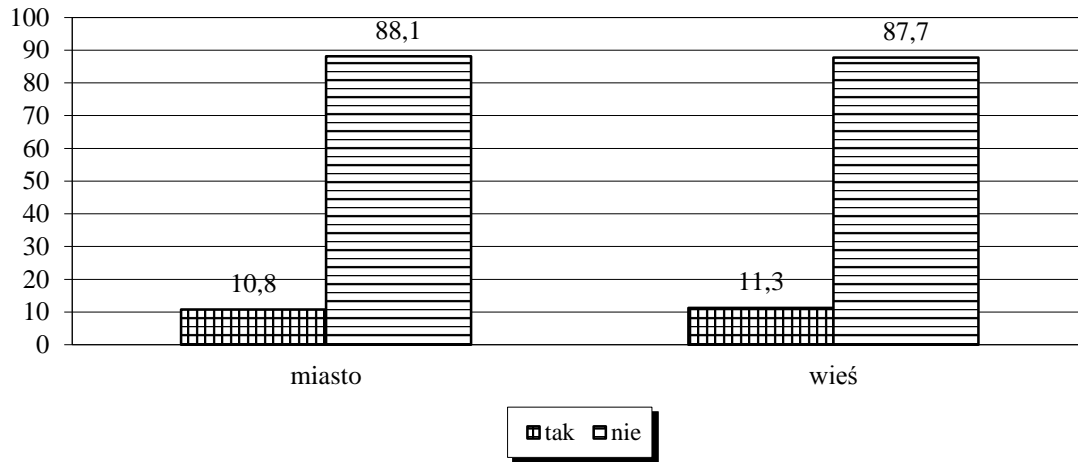
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że najczęściej używają narkotyków, respondenci, których rodzice mają wykształcenie podstawowe (16,0%), średnie (12,6%), zasadnicze zawodowe (9,6%), wyższe (9,3%). Nie używają narkotyków respondenci, których rodzice mają wykształcenie wyższe (89,4%), zasadnicze zawodowe (88,1%), średnie (87,0%), podstawowe (84,0%). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2 = 3,5154825$ wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 3 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. Oznacza to, że bez względu na to, jakie wykształcenie mają rodzice respondentów, w takim samym stopniu używają narkotyków, jak pozostałe osoby.

Na koniec przedstawiona zostanie współzależność między tym, jak kształtuje się używanie przez respondentów narkotyków, a miejscem zamieszkania respondentów. Ilustruje to wykres 3.211.

Wykres 3.211

Używanie przez respondentów narkotyków, w zależności od miejsca zamieszkania respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że najczęściej używają narkotyków uczniowie mieszkający na wsi (11,3%), niż w mieście (10,8%). Nie używają respondenci mieszkający w mieście (88,1%), niż na wsi (87,7%). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2 = 0,03401543$ wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 2 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. Oznacza to, że bez względu na to, gdzie mieszkają respondenci w takim samym stopniu używają narkotyków.

Następnie respondentów zapytano o to, jak trudny byłby dla nich zakup określonych substancji psychoaktywnych. Rozkład odpowiedzi na to pytanie przedstawia tabela 3.18 i 3.19 i wykres 3.212.

Tabela 3.18

Możliwość zakupu środków psychoaktywnych przez respondentów (w liczbach) (bez braków odpowiedzi)

Rodzaj	Nie możliwe	Bardzo trudne	Dość trudne	Dosyć łatwe	Bardzo łatwe	Nie wiem
Papierosy	33	17	41	160	440	72
Piwo	31	18	50	172	411	83
Wino	39	26	70	152	375	98
Wódka	47	35	78	137	359	99

Dopalacze	121	91	138	114	87	202
Marihuana	118	88	110	132	145	168
LSD	159	144	115	55	49	231
Haszysz	153	131	118	60	63	224
Środki uspokajające	83	62	70	171	214	156
Środki nasenne	75	70	65	169	210	164
Kokaina	181	147	99	57	46	229
Ecstasy	187	146	104	47	35	235
Grzybki	166	131	112	64	50	237
Kleje	119	97	85	97	136	123
Sterydy	130	95	86	105	116	219
„Kompot”	163	109	94	45	63	274
Heroina	185	152	89	33	43	250
Inne	84	22	16	7	19	156

Źródło: opracowanie własne

Tabela 3.19

Możliwość zakupu środków psychoaktywnych przez respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

Rodzaj	Nie możliwe	Bardzo trudne	Dość trudne	Dosyć łatwe	Bardzo łatwe	Nie wiem
Papierosy	4,3	2,2	5,3	20,7	56,8	9,3
Piwo	4,0	2,3	6,5	22,2	53,1	10,7
Wino	5,0	3,4	9,0	19,6	48,4	12,7
Wódka	6,1	4,5	10,1	17,7	46,4	12,8
Dopalacze	15,6	11,8	17,8	14,7	11,2	26,1
Marihuana	15,2	11,4	14,2	17,1	18,7	21,7
LSD	20,5	18,6	14,9	7,1	6,3	29,8
Haszysz	19,8	16,9	15,2	7,8	8,1	28,9
Środki uspokajające	10,7	8,0	9,0	22,1	27,6	20,2
Środki	9,7	9,0	8,4	21,8	27,1	21,2

nasenne						
Kokaina	23,4	19,0	12,8	7,4	5,9	29,6
Ecstasy	24,2	18,9	13,4	6,1	4,5	30,4
Grzybki	21,4	16,9	14,5	8,3	6,5	30,6
Kleje	15,4	12,5	11,0	12,5	17,6	28,8
Sterydy	16,8	12,3	11,1	13,6	15,0	28,3
„Kompot”	21,1	14,1	12,1	5,8	8,1	35,4
Heroina	23,9	19,6	11,5	4,3	5,6	32,3
Inne	10,9	2,8	2,1	0,9	2,5	20,2

Źródło: opracowanie własne

Analiza zaprezentowanych w tabelach danych wykazała, że dostęp do danych środków psychoaktywnych jest dość zróżnicowany. Środki legalne, takie jak: papierosy, piwo, wino, wódka są w dużym stopniu dostępne dla badanych uczniów. Środki te są niemożliwe do kupienia jedynie dla niewielkiej liczby respondentów. Poza tym uwagę zwraca dość znaczna dostępność nielegalnych środków psychoaktywnych, takich jak: marihuana, LSD, haszysz, środki uspokajające, środki nasenne, kokaina, ecstazy, grzybki halucynogenne, kleje (rozpuszczalniki), sterydy, „kompot” (polska heroina), heroina i inne środki. Środki te, mimo ich nielegalności istnieją na „rynku” i są dostępne dla respondentów. Szczególne miejsce zajmują tutaj dopalacze, które są łatwo dostępne dla przeciętnego respondenta.

Kolejne pytanie dotyczyło miejsc, w których zdaniem respondentów łatwo można kupić narkotyki. Rozkład odpowiedzi na to pytanie przedstawia tabela 3.20 i wykres 3.213.

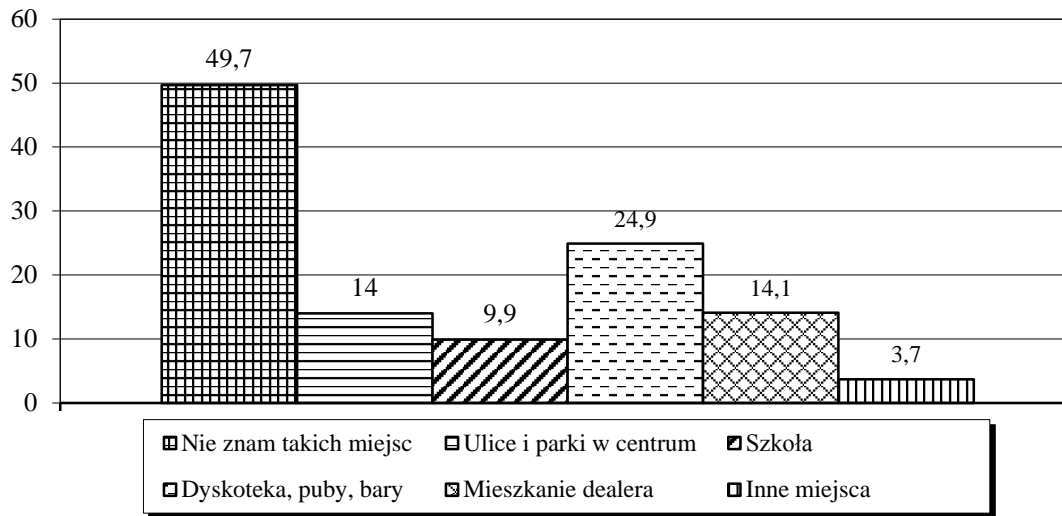
Tabela 3.20

Miejsca gdzie można łatwo kupić narkotyki

Wyszczególnienie	Liczba	%
Nie znam takich miejsc	385	49,7
Ulice i parki w centrum	108	14,0
Szkoła	77	9,9
Dyskoteka, puby, bary	193	24,9
Mieszkanie dealera	109	14,1
Inne miejsca	29	3,7
Brak odpowiedzi	36	6,8

Źródło: obliczenia własne

Miejsca gdzie można łatwo kupić narkotyki (w %) (bez braków odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne

Z uwagi na to, że badani mieli możliwość wyboru większej liczby odpowiedzi, odpowiedzi nie sumują się do 100%. Jak wynika z zaprezentowanych danych, najwięcej respondentów, bo aż 57,4% nie zna miejsc, w których handluje się narkotykami. Jednak są respondenci, którzy znają takie miejsca. 24,9% z nich wskazuje tutaj na dyskoteki, puby i bary, 14,1% badanych na mieszkanie dealera a 14,0% respondentów na ulice i parki w centrum. Z kolei 9,9% badanych wymienia szkołę a 3,7% respondentów inne miejsca (wśród nich respondenci pokazywali konkretne miejsca). Optymistycznym wydaje się tutaj fakt, że prawie 60% badanych nie potrafi wskazać miejsc, w których sprzedaje się narkotyki. Jednak niepokojącym jest to, że znaczna liczba respondentów zna takie miejsca. Młodzież wie, że narkotyki sprzedaje się na dyskotekach, w wybranych miejscach na obszarze miasta. Młodzi ludzie posiadają dostateczną wiedzę, gdzie można nabyć narkotyki, a także gdzie znajdują się mieszkania dealerów, którymi, mogą być również ich znajomi i koledzy.

Właśnie kwestia „mieszkania dealera” narkotyków musi wzbudzić zainteresowanie, nie tylko pedagogów i nauczycieli, ale przede wszystkim pracowników organów ścigania. To od ich sprawności działania zależy to, czy uda się wyeliminować narkomanię z miasta. Z kolei dyskoteki, szczególnie te, które są organizowane na terenie szkoły, muszą być dobrze monitorowane przez opiekunów i nauczycieli. Dzisiaj młodzież nie musi posiadać białych proszków w woreczkach, skrętów z marihuany, haszyszu podobnego do plasteliny. Wystarczy, że posiada ziarenka popularnej rośliny przydomowej, wysuszone jagody jednej z

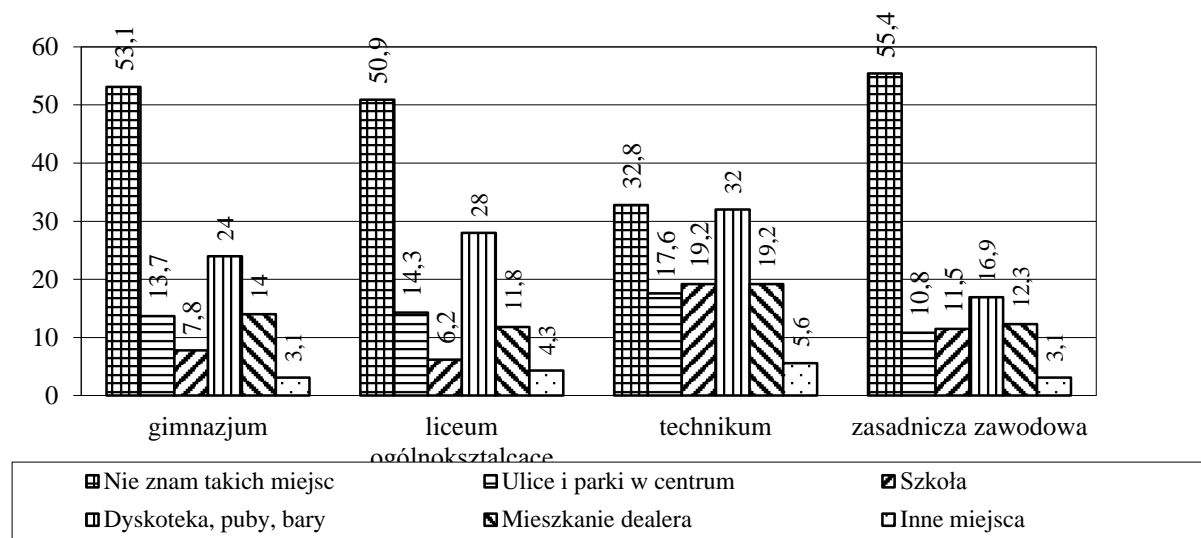
trującej roślin, popularne przyprawy, aby wprowadzać się w stan odurzenia. Widać także, że szkoła jest w zasadzie wolna od narkotyków, chociaż zapewne nie jest całkowicie ich pozbawiona. Bardziej zasadnym byłoby jednak użycie słowa „środowisko szkolne”. Innymi miejscami są te, w których sprzedaje się legalne środki psychoaktywne, jakimi są dopalacze. Nie można także zapomnieć o formie internetowej zamawiania różnych roślin do własnej hodowli, choćby nasion konopi indyjskich, peyotlu, rodzimych grzybków halucynogennych, czy innych środków. Można także składać zamówienie przez telefon komórkowy, na określony dzień, godzinę, miejsce.

Aby dowiedzieć się, jakie są miejsca, gdzie można łatwo kupić narkotyki, a także, jaki jest ich związek ze zmiennymi niezależnymi, porównano te zmienne. Ilustrują to wykresy.

Na początek przedstawiona zostanie współzależność między zmienną zależną, a więc miejscami, gdzie można łatwo kupić narkotyki, a rodzajem szkoły respondentów. Ilustruje to wykres 3.214.

Wykres 3.214

Miejsca gdzie można łatwo kupić narkotyki, a rodzaj szkoły (w %)

Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że najwięcej respondentów nie zna miejsc gdzie można łatwo kupić narkotyki, a mówią o tym uczniowie zasadniczych szkół zawodowych (55,4%), gimnazjów (53,1%), liceów ogólnokształcących (50,9%), techników (32,8%). Jednak część uczniów zna te miejsca. O ulicach i parkach w centrum mówią uczniowie techników (17,6%), liceów ogólnokształcących (14,3%), gimnazjów (13,7%), zasadniczych szkół zawodowych (10,8%). O szkole mówią uczniowie techników (19,2%), zasadniczych szkół zawodowych (11,5%), gimnazjów (7,8%), liceów ogólnokształcących

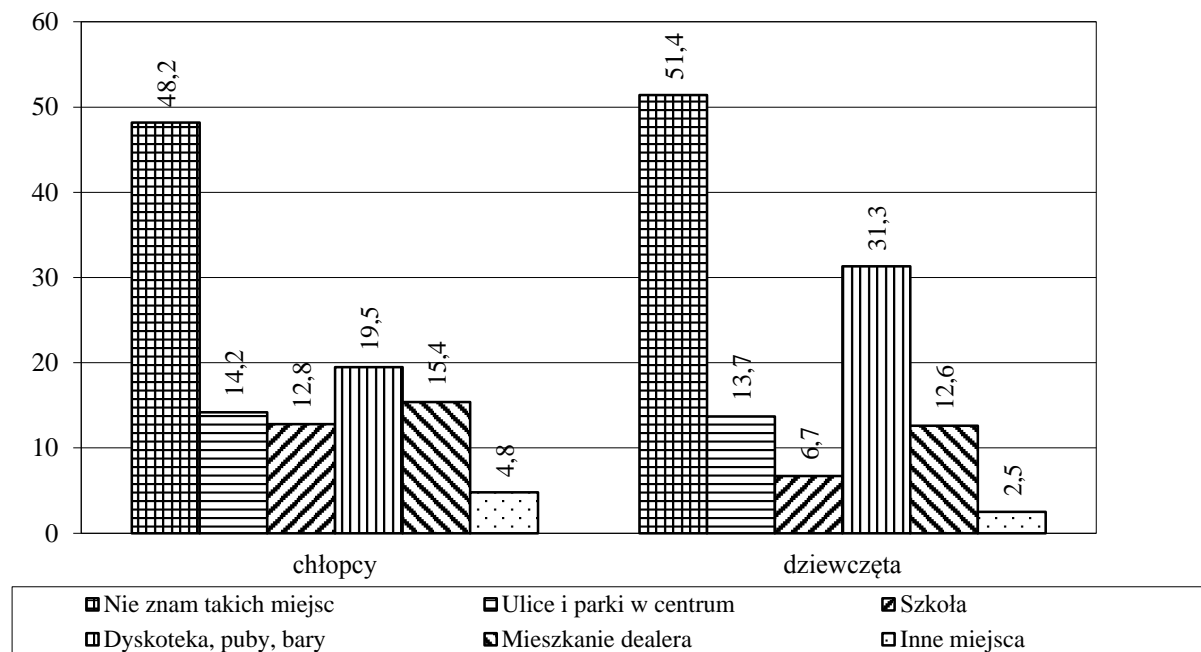
(6,2%). Na dyskoteki, puby, bary wskazują uczniowie techników (32,0%), liceów ogólnokształcących (28,0%), gimnazjów (24,0%), zasadniczych szkół zawodowych (16,9%). O mieszkaniu dealera mówią uczniowie techników (19,2%), gimnazjów (14,0%), zasadniczych szkół zawodowych (12,3%), liceów ogólnokształcących (11,8%).

O innych miejscach mówią uczniowie techników (5,6%), liceów ogólnokształcących (4,3%), zasadniczych szkół zawodowych (3,1%), gimnazjów (3,1%). Nie dokonano jednak analizy szczegółowej tej zmiennej, gdyż zastosowany miernik χ^2 , z uwagi na to, że ma charakter zmiennej koniunktywnej, jest niemożliwy do policzenia.

W drugiej kolejności przedstawiona zostanie współzależność między miejscami, gdzie można łatwo kupić narkotyki, a płcią respondentów. Ilustruje to wykres 3.215.

Wykres 3.215

Miejsca gdzie można łatwo kupić narkotyki, a płeć respondentów (w %)

Źródło: opracowanie własne

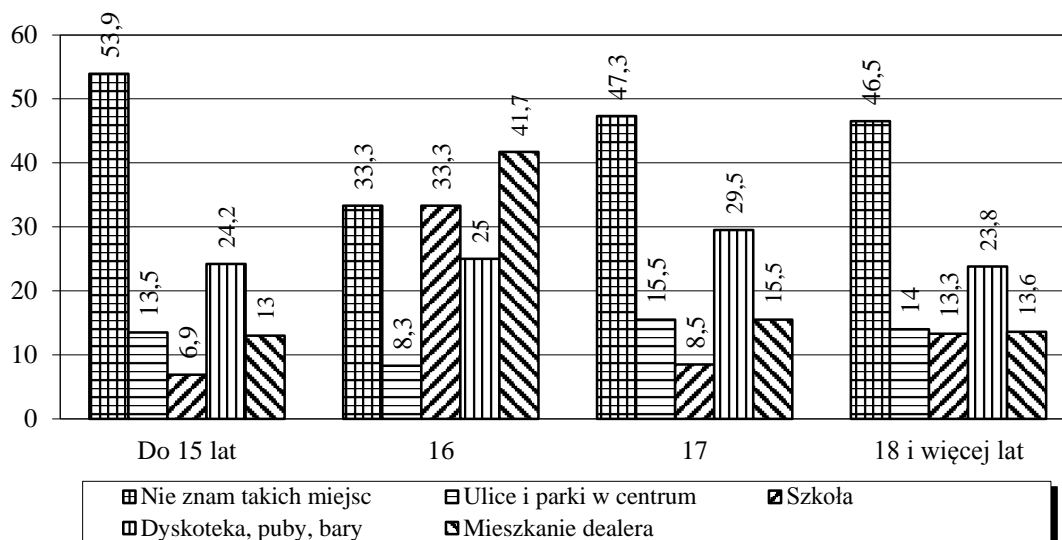
Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że najwięcej respondentów nie zna miejsc gdzie można łatwo kupić narkotyki. Mówią o tym dziewczęta (51,4%) i chłopcy (48,2%). Wśród miejsc, gdzie można kupić narkotyki, wskazuje się na ulice i parki w centrum, o czym mówią chłopcy (14,2%) i dziewczęta (13,7%). Na szkołę wskazują chłopcy (12,8%) i dziewczęta (6,7%). O dyskotekach, pubach, barach mówią dziewczęta (31,3%) i chłopcy (19,5%). Na mieszkanie dealera wskazują chłopcy (15,4%) i dziewczęta (12,6%). O innych miejscach mówią chłopcy (4,8%) i dziewczęta (2,5%). Nie dokonano analizy

szczegółowej tej zmiennej, gdyż zastosowany miernik χ^2 , z uwagi na to, że ma charakter zmiennej koniunktywnej, jest niemożliwy do policzenia.

W następnej kolejności przedstawiona zostanie współzależność między miejscami, gdzie można łatwo kupić narkotyki, a wiekiem respondentów. Ilustruje to wykres 3.216.

Wykres 3.216

Miejsca gdzie można łatwo kupić narkotyki, a wiek respondentów (w %)

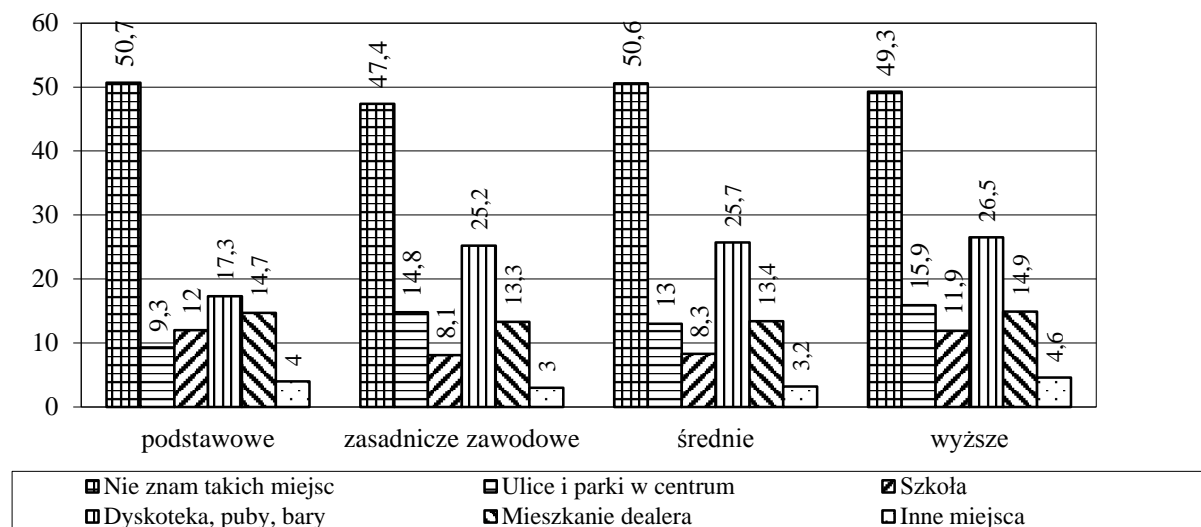

Źródło: opracowanie własne

Analiza danych pokazuje, że najczęściej respondentów nie zna miejsc gdzie można łatwo kupić narkotyki. Mówią o tym uczniowie w wieku do 15 lat (53,9%), 17 lat (47,3%), 18 i więcej lat (46,5%) i 16 lat (33,3%). Wśród miejsc, gdzie można kupić narkotyki, wymienia się ulice i parki w centrum, o czym mówią uczniowie w wieku 17 lat (15,5%), 18 i więcej lat (14,0%), do 15 lat (13,5%), 16 lat (8,3%). Na szkołę wskazują uczniowie w wieku 16 lat (33,3%), 18 i więcej lat (13,3%), 17 lat (8,5%), do 15 lat (6,9%). O dyskotekach, pubach, barach mówią uczniowie w wieku 17 lat (29,5%), 16 lat (25,01%), do 15 lat (24,2%) i 18 i więcej lat (23,8%). Na mieszkanie dealera wskazują uczniowie w wieku 16 lat (41,7%), 17 lat (15,5%), 18 i więcej lat (13,6%), do 15 lat (13,0%). O innych miejscach mówią uczniowie w wieku 17 lat (5,4%), 18 i więcej lat (3,8%), do 15 lat (3,2%), 16 lat (0,0%). Nie dokonano analizy szczegółowej tej zmiennej, gdyż zastosowany miernik χ^2 , z uwagi na to, że ma charakter zmiennej koniunktywnej, jest niemożliwy do policzenia.

Przedstawiona też zostanie zależność między miejscami, gdzie można łatwo kupić narkotyki, a wykształceniem „głowy rodziny”. Ilustruje to wykres 3.217.

Miejsca gdzie można łatwo kupić narkotyki, a wykształcenie „głowy rodziny” (w %)

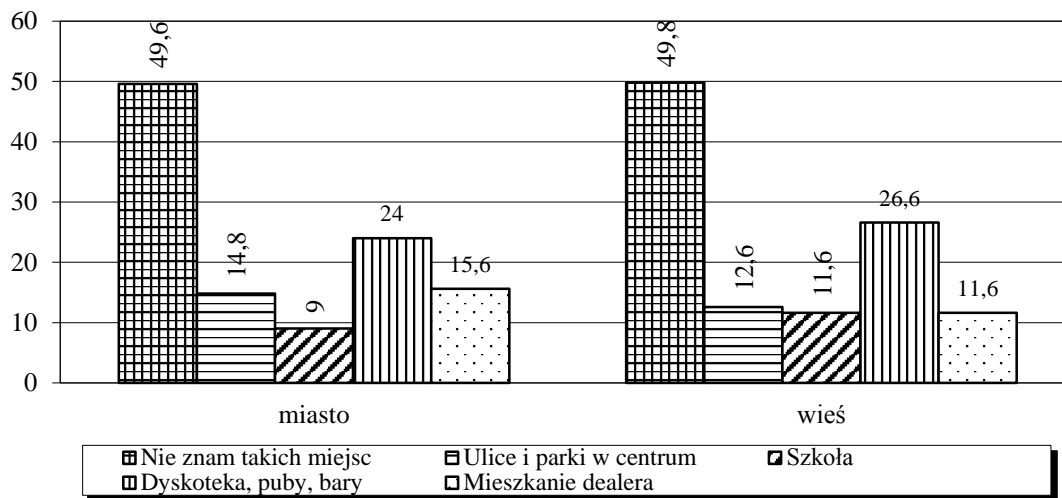

Źródło: opracowanie własne

Analiza danych pokazuje, że najczęściej respondentów nie zna miejsc gdzie można łatwo kupić narkotyki. Mówią o tym uczniowie, których rodzice mają wykształcenie podstawowe (50,7%), średnie (50,6%), wyższe (49,3%), zasadnicze zawodowe (47,4%). Wśród miejsc, gdzie można kupić narkotyki, wymienia się ulice i parki w centrum, o czym mówią uczniowie, których rodzice mają wykształcenie wyższe (15,9%), zasadnicze zawodowe (14,8%), średnie (13,0%), podstawowe (9,3%). Na szkołę wskazują uczniowie, których rodzice mają wykształcenie podstawowe (12,0%), wyższe (11,9%), średnie (8,3%), zasadnicze zawodowe (8,1%). O dyskotekach, pubach, barach mówią uczniowie, których rodzice mają wykształcenie wyższe (26,5%), średnie (25,7%), zasadnicze zawodowe (25,2%), podstawowe (17,3%). Na mieszkanie dealera wskazują uczniowie, których rodzice mają wykształcenie wyższe (14,9%), podstawowe (14,7%), średnie (13,4%), zasadnicze zawodowe (13,3%). O innych miejscach mówią uczniowie, których rodzice mają wykształcenie wyższe (4,6%), podstawowe (4,0%), średnie (3,2%), zasadnicze zawodowe (3,0%). Nie dokonano analizy szczegółowej tej zmiennej, gdyż zastosowany miernik χ^2 , z uwagi na to, że ma charakter zmiennej koniunktywnej, jest niemożliwy do policzenia.

Na koniec przedstawiona zostanie zależność między miejscami, gdzie można łatwo kupić narkotyki, a miejscem zamieszkania. Ilustruje to wykres 3.218.

Miejsca gdzie można łatwo kupić narkotyki, a miejscem zamieszkania (w %)

Źródło: opracowanie własne

Analiza danych pokazuje, że najczęściej respondentów nie zna miejsc gdzie można łatwo kupić narkotyki. Mówią o tym uczniowie, którzy mieszkają na wsi (49,8%) i w mieście (49,6%). Wśród miejsc, gdzie można kupić narkotyki, wymienia się ulice i parki w centrum, o czym mówią uczniowie, którzy mieszkają w miastach (14,8%) i na wsi (12,6%). Na szkołę wskazują uczniowie, którzy mieszkają na wsi (11,6%) i w miastach (9,0%). O dyskotekach, pubach, barach mówią uczniowie, którzy mieszkają na wsi (26,6%) i w miastach (24,0%). O mieszkaniu dealera mówią uczniowie, którzy mieszkają w mieście (15,6%) i na wsi (11,6%). Na inne miejsca wskazują uczniowie, którzy mieszkają na wsi (4,1%) i w miastach (3,5%). Nie dokonano analizy szczegółowej tej zmiennej, gdyż zastosowany miernik χ^2 , z uwagi na to, że ma charakter zmiennej koniunktywnej, jest niemożliwy do policzenia.